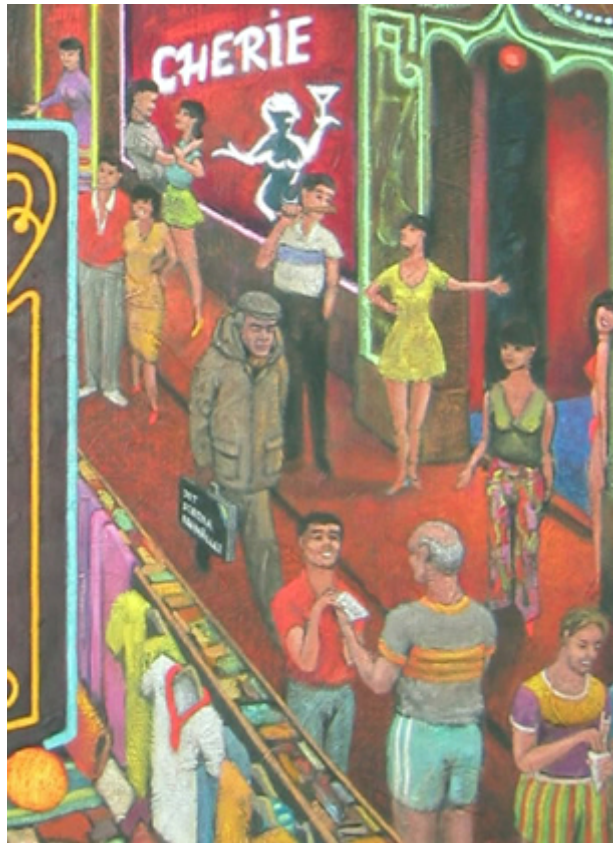

Een vergeten groep of Thaise vrouwen in (erotische) salons in Nederland

De Rode Draad
Oktober 2008

Spirit of Pattaya, schilderij van Ulf Malmberg
Met dank aan de kunstenaar: www.malmbergpaintings.se

Inhoudsopgave

A. De wereld van de salons

- Woord vooraf
- Samenwerking
- Inleiding
- De moeizame start van het project
- Het glossy tijdschrift
- Hoe de salons te vinden?
- Bezochte salons
- Wel of niet welkom?
- Wel of geen seks?
- Traditionele massage
- Mengvorm

B. Werksituatie

- Werkomgeving
- Gezondheid
- Wie is de baas?
- Arbeidsrelaties
- Werktijden
- Verdiensten

C. Handhaving

- Gesloten salons
- De rol van de gemeente
- Gesloten door de politie

D. Mensenhandel

- Verblijfsituatie
- Mensenhandel
- Druk van thuis
- Echtgenoot

E. Leefsituatie

- Kinderen
- Gokken
- Drugs
- Terug naar Thailand
- Oorzaken van de problematiek
- Aanbevelingen
- Gebruikte literatuur

Samenvatting

Veldwerkverslagen: Sylvia Bokelman en Som.

Tekst: Sietske Altink

De meeste foto's zijn door de veldwerkers gemaakt. Wanneer de illustratie slaat op de salon die ernaast staat beschreven, is dat uitdrukkelijk vermeld. Op andere plaatsen zijn de foto's willekeurig door de tekst gestrooid om te illustreren dat er mooie en minder mooie salons zijn.

Woord vooraf

De betere salon. Foto S.Bokelman

was er actief bij betrokken. Ook zijn we Bert van Zutphen en Petra Urban erkentelijk voor hun creatieve bijdrage aan het glossy tijdschrift.

Hoewel wij ook mooie salons hebben gezien waar professioneel en met plezier werd gewerkt, zijn we ons ervan bewust dat we niet overal in dit rapport een positief beeld schetsen van deze wereld. We willen onze bevindingen niet generaliseren naar de hele Thaise gemeenschap toe. We wijzen er tevens op dat een Thaise middenstand Nederlanders succesvol aan de Thaise maaltijd heeft gekregen.

‘We hebben het gered, we hebben de hele lijst van Thaise massagesalons afgewerkt. We zijn nu in de buurt van Hilversum.’ Zo luidde het telefoontje van de veldwerkers van het Thaise project op 10 augustus 2008. De dames Som en Sylvia Bokelman hadden een grote prestatie geleverd. Zonder Som hadden we nooit een kijkje in de keuken van de salons kunnen nemen. We danken tevens een ieder die dit project mogelijk heeft gemaakt: de Directie Emancipatie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en

Wetenschap en de Thaise vrijwilligsters. De rest van de werkvloer van De Rode Draad

DE WERELD VAN DE SALONS

Inleiding

Tot 2002 kwamen we vooral in Rotterdam een concentratie van Thaise salons tegen. Al vanaf 2000 bezoeken we ze aldaar. Hoewel we door taalproblemen weinig contact hadden met de vrouwen vermoeden we het ergste:

Daar kwam de exploitant uit zijn donkere hok. “Deze vrouwen zijn niet beter gewend, ze zijn allemaal getrouwd met een Hollandse man en spelen al twintig jaar de hoer, wat hadden wij zij nog te vertellen?” Hij begon me te bespotten en praatte me na met een aardappel in z’n keel. We werden door een vrouw uitgelaten die vrij timide” Sorry hoor” zei. Ze verexcuseerde zich blijkbaar voor de heftige reacties van de man. Het was er erg onprettig. De vrouwen werden naar ons gevoel erg in de gaten gehouden, gesouffleerd en gecensureerd.

In andere gevallen was de sfeer minder onprettig, maar we vroegen ons toch af wat er aan de hand was:

Na een smerige entree kwamen we bij een vermoedelijk Thaise vrouw die nauwelijks Nederlands sprak. Ze bleef vragen of we Kee Kee Dee (GGD) waren. Nee we zijn dus niet van de GGD. De vrouw bij de deur zei regelmatig sorry en keek dan over haar schouder om ons duidelijk te maken dat ze ons niet binnen kon of mocht laten. De vrouwen begonnen opgewonden met elkaar te praten maar helaas zullen we nooit weten waarover.

In 2005 merkten we tijdens veldwerk dat er in Nederland veel Thaise salons waren bijgekomen maar ook al weer snel waren verdwenen. Als we al binnen mochten, en niet het klassieke ‘Baas niet hier’ te horen kregen, konden we weinig uitrichten zonder een collega die Thai spreekt. De bedrijfsleidster (mamasan) wilde ons nog wel eens vragen stellen over belastingkwesties, maar met de andere vrouwen viel moeilijk contact te maken. Een enkele keer kregen we de vrouwen dankzij een Thaise vrijwilligster aan de praat over hun werkomstandigheden. Zo vertelden de vrouwen dat ze een arbeidscontract voor vijftien uur hadden maar wel de hele week in de zaak aanwezig waren. De fooien dienden om het gebrek aan verdiensten te compenseren.

De vrouwen hadden eigenlijk maar twee vragen:

- Hoe kan je mijn baas helpen?
- Hoe moet het verder als ik te oud ben voor dit werk?

We vernamen tevens dat er veelal een Nederlandse echtgenoot in het spel was. In het geval dat zo’n relatie misliep, ontstonden er problemen. Zo troffen we een vrouw aan die in een echtscheidingsprocedure terecht was gekomen, maar uit loyaliteit naar haar man toe dezelfde advocaat als hij had genomen. Ze had zichzelf zodoende behoorlijk financieel benadeeld. Al deze ervaringen vormden de reden om bij Thaise vrouwen die we kenden te polsen of hier een gericht informatieaanbod op de plaats zou zijn.

Start van de werving van een medewerkster voor het project

Voor het welslagen van het project was het nodig dat een Thaise ons team zou komen versterken. Daartoe hebben een advertentie in Thaise salons verspreid en op de website van De Rode Draad geplaatst. Dit leverde drie serieuze reacties op.

Eén vrouw trok zich terug, een tweede bleek niet in Nederland te mogen werken en de derde is op proef in dienst getreden maar haakte af om voor ons onbekende redenen. We moesten opnieuw beginnen met werven en we besloten de advertentie nog ruimer in de Thaise gemeenschap onder de aandacht te brengen.

Een exploitant van massagesalons, tevens beheerder van het Thaise massageforum op het internet en baas van een internetwinkel voor massagebenodigdheden, liet ons weten dat onze wervingsactie zinloos zou zijn.

Voor de invulling van de door u aangeboden functie bent u duidelijk op zoek naar een Nederlands sprekende Thaise dame met ervaring in de seks-branche.

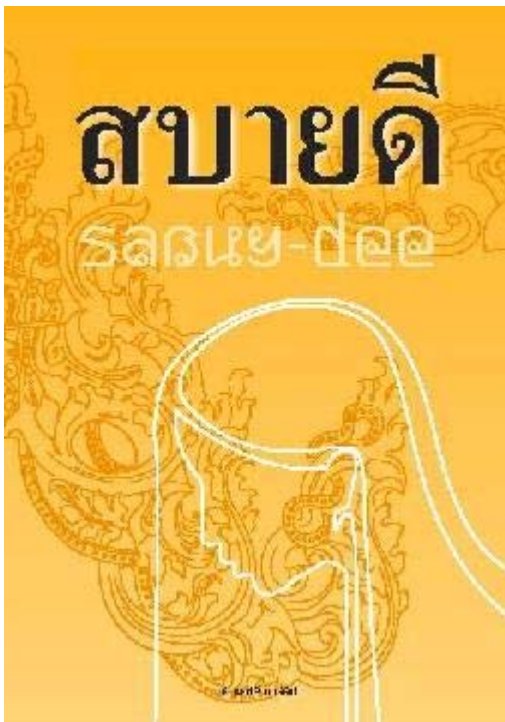
Ik vraag mij af hoe u de illusie kunt hebben dat een Thaise dame die voldoet aan het door u gestelde profiel, en dan ook nog eens zo'n functie zou willen vervullen, dit zou willen doen voor het door u geboden salaris????????

Vooralsnog ga ik ervan uit dat u er niet in zult slagen om een geschikte kandidaat te vinden voor deze functie, maar gezien het feit dat u uw subsidie van de Nederlandse overheid al binnen heeft denk ik niet dat u daarvan ook wakker zult liggen...

Arthur

Na enige tijd is er een nieuwe Thaise veldwerkster gevonden. Twee andere Thaise vrouwen zijn als vrijwilligster bij het project betrokken.

Het glossy tijdschrift

Voorkant Thaise glossy

duidelijk dat we de kwestie van een eventuele profiterende Nederlandse echtgenoot delicaat moesten aanpakken.²

Het glossy bleek aan te slaan, ook in de salons waar men beweerde niet aan seksuele dienstverlening te doen.

93

Het is de eerste keer dat we met de Thaise glossy op weg zijn.

De vrouwen vinden het leuk dat er eindelijk iets in hun taal is.

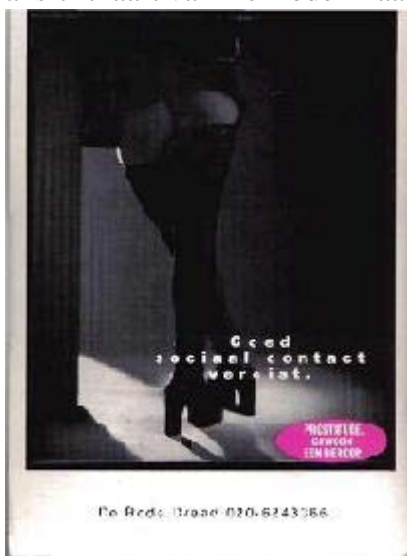
Eén van de vrouwen kan niet lezen maar dat is geen probleem omdat de anderen dat wel kunnen.

Ze vinden het blad mooi en ze zijn enthousiast.

¹ De cijfers slaan op de nummers die de salons in onze lijst hebben. De lijst is niet openbaar.

² Zie de bijlage voor de vertaling van het glossy.

Sommige vrouwen vroegen extra glossy's voor Thaise landgenotes die ze kenden. Behalve het glossy deelden we ook ander promotiemateriaal uit: *de pimp free* sticker en de ansichtkaart van De Rode Draad.

33

Som (de Thaise veldwerker) praat met vrouwen die de sticker *pimp-free* meteen op de deur willen plakken. Ze besluiten het toch maar eerst te vragen. De sticker vinden ze erg goed. Bij de ansichtkaart gaan ze bedenken aan wie ze deze kunnen sturen en dan beginnen ze hard te lachen.

Bezochte salons

Salon 's avonds. Hiernaast salon overdag

uitwisselen had men niet de adresgegevens van alle salons.

Behalve serieuze discussies over Thaise massage, staan op dit forum ook recensies van klanten. De vrouwen zelf nemen echter geen deel aan dit forum.

We hebben 63 salons bezocht. Bij acht bedrijven kwamen we door toedoen van de bedrijfsleider of de eigenaar niet verder dan de voordeur.

Twee keer hadden we het idee dat ‘het gewone woonhuis’ waar we voor de deur stonden, wel degelijk een bedrijf was, als er een camera hing of als er op de naambordjes van een ‘gesloten’ salon Thaise namen stonden.(75 en 61)

Één Thais bedrijf bleek een gewone club te zijn geworden, waar overigens wel veel Thaise vrouwen werkten (101). We zijn nog een andere soort mengvorm tegengekomen: een gewoon bordeel dat een bepaald dagdeel Thaise salon is. In het armoedige bordeel no. 69 bijvoorbeeld werkten Thaise naast Oost-Europese prostituees. De eigenaresse zei te waken over de juiste verhouding Thaise en Oost-Europese vrouwen. Een teveel aan Thaise vrouwen zou volgens haar niet goed zijn voor de sfeer.

In bedrijf 97 draaiden de Thaise vrouwen andere diensten dan vrouwen van andere (vooral Oost-Europese) nationaliteiten. Er was een mamasan aangetrokken om leiding te geven aan de Thaise vrouwen die in mooie traditionele kostuums rondliepen.

Het wegsturen van andere nationaliteiten komt ook voor. Over bedrijf 63 klaagden klanten op de Thaise massagesite dat er Roemeense vrouwen werkten. De eigenaar heeft na overleg met Arthur, de moderator van het Thaise massageforum ingegrepen en bezweert de bezoekers van de massagesite dat er nu alleen Aziatische vrouwen werken die allerlei soorten massages

bieden: shiatsu, Tantra enz.

Ook in de raamprostitutie, met name in Amsterdam zaten Thaise naast vrouwen van andere nationaliteiten. Deze dames hebben we ook van een glossy voorzien.

Visite

We zagen in de salons veel mensen die beweerden er niet te werken. Ze waren op visite. In bedrijf 118 liep een Thaise man rond die geen klant of exploitant was maar die we verder niet thuis konden brengen. In 93 is de vriend van de

Met de tuk tuk over de Wallen

mamasan, de bedrijfsleidster, ook aanwezig, zonder zich overigens met de zaak te bemoeien. In bedrijf 121 zat de partner van de eigenaar in de ruimte die eigenlijk voor de klanten was bedoeld.

69

De eigenaresse zegt tegen Som dat de Thaise vrouwen hier geen van allen werken. Ze komen eten en gaan daarna gezellig de stad in. Allemaal visite .

De kleding van de Thaise vrouwen was overigens erg sexy voor een tochtje naar de stad.

Of is de visite mogelijk een nieuwe eigenaresse?

102

Het verbaast ons dat de vrouw die hier voor het eerst is en ons iets te drinken geeft zich overal mee bemoeit. Het lijkt er meer op dat ze bij het meubilair hoort. Ze zegt een paar keer dat iedereen hier heel tevreden is.

In de salons werken doorgaans vier tot vijf vrouwen, in slechts twee salons waren er meer dan acht. Slechts één keer hebben we mannelijke masseurs aangetroffen. In 55 salons hebben we gemiddeld twee vrouwen per salon gesproken. De rest luisterde mee of nam alleen het informatiemateriaal in ontvangst. We bleven meestal zo'n drie kwartier binnen. We schatten de doelgroep op zo'n 400 vrouwen, een minderheid in de Thaise gemeenschap. In 2006 waren er in Nederland 13.112 Thaise migranten, waaronder 9483 vrouwen.

De vrouwen zijn boven de dertig, maar vaker een jaar of veertig of nog ouder. (135) Wij hebben een handjevol vrouwen van een jaar of twintig gezien. Zij zaten allemaal in één seksclub waar ook vrouwen van andere nationaliteiten werkten. De onderzoekster Suksomboon bevestigt dat er nauwelijks heel jonge vrouwen in de salons werken.³

De jonge Thaise masseuses die we in 2005 tijdens de uitvoering van een ander project hebben aangetroffen, waren niet meer aanwezig in de salons.⁴ We weten niet of ze uitgewezen zijn, vrijwillig zijn teruggekeerd of ander werk in Nederland hebben gevonden.

148

De vrouwen die de folder lezen lachen om de opmerking dat minderjarigen niet in de prostitutie mogen werken. (Zij hadden eerder een verhaal verteld over een Albanese minderjarige).

Wel of niet welkom.

In bedrijven 17, 30, 35, 50 en 80 waren de vrouwen blij met ons bezoek. Ze probeerden ons soms te bewegen langer te blijven door ons voor het eten uit te nodigen. De vrouwen in bedrijf 98 maakten van de gelegenheid gebruik om vragen over hun positie op ons af te vuren. Andere eigenaren ontvingen ons met open armen. (89)

Sommige eigenaressen maken van de gelegenheid gebruik om bij Som hun hart te luchten. (118) In no.13 moesten we bijvoorbeeld wachten tot de eigenaresse uit de douche kwam omdat ze ook wilde horen wat we te vertellen hadden. In bedrijf 45 en 47 probeerden de exploitanten ons over te halen nog eens langs te komen. Toen we inderdaad terugkwamen was het bedrijf definitief gesloten. (47)

In sommige salons waar we eerst niet welkom waren, verschaften we ons toch toegang dank zij de Thaise veldwerkster. (112, 35 en 89). In 148 bijvoorbeeld werden we aanvankelijk tegengehouden, maar toen een van de vrouwen Som herkende, konden we naar binnen.

De vrouw die de deur opent gedraagt zich alsof we er niet in mogen maar iemand in het pand ziet dat er een Thaise aan de deur staat en zegt dat het goed is. Ze zeggen dat we er zonder Som nooit in waren gelaten. De vrouwen krijgen graag een landgenote op visite. De vrouwen hebben aan Som folders gevraagd voor een broer en andere bekenden die Thai zijn.

We hebben een paar keer met de vrouwen kunnen praten zonder dat de exploitant zich ermee bemoeide. (102, 112) Soms liet men ons tegen de zin binnen. Eenmaal vroeg de exploitant: 'Hoe lang blijf je hier zitten? Wanneer ga je weg?' (146) Net

onal Institute for Social Studies, den Haag,

atieproject. De resultaten daarvan zijn te

als bij de reguliere seksbedrijven kwamen sommige exploitanten met het verhaal op de proppen dat de vrouwen alles al wisten, dat ze al een boekhouder hadden en dat de vrouwen waarschijnlijk ook niet met ons wilden praten. (1) Het enthousiasme waarmee de eigenaresse van bedrijf 52 zich promootte als goede zakenvrouw moest ons ervan overtuigen dat we niet met de vrouwen hoefden te spreken.

De eigenaresse heeft nog een andere zaak waar we al geweest zijn. De verhalen daar waren niet zo gunstig. De vrouw doet vreselijk haar best te lachen.
De vrouw kletst Som de oren van het hoofd en wil alles weten. Som mag niet voor mij vertalen en ze spreekt absoluut niet met mij.

In bedrijf 126 en 49 wilde de exploitant eerst het glossy bekijken voordat hij/zij het aan de vrouwen overhandigde.

49

Een oudere vrouw deed open. Ze wilde geen cadeautjes. Ze wou wel het glossy aannemen. Een Nederlandse man kwam tussenbeide. Hij pakte het glossy af en keek erin. Het was goed, ze mocht het houden.

In bedrijf 13 weet een vrouw de folders aan de anderen te geven zonder dat de baas dat te weten hoefde te komen.

We waren niet overal welkom. In sommige gevallen nam men niet eens de moeite om te vragen wat we kwamen doen. We voelden ons ook overbodig wanneer de dames ons lieten merken dat ze liever doorgingen met hun eigen bezigheden.

78

In de kamer zitten twee vrouwen op een handdoek op de grond. Ze zijn aan het kaarten en reageren geïrriteerd op de onderbreking. Een andere vrouw zit op de bank en zegt ook niets en één vrouw probeert een beetje beleefd te zijn. Ze vinden dat we alles maar aan de baas moeten vragen. De baas is boven.

In bedrijf 85 werden we vanachter een raam gemonsterd maar niemand deed open. Dit vreemde gedrag zijn we nog een paar keer tegengekomen. (54 en 78). Dat is opmerkelijk want bedrijf 78 afficheert zich als traditioneel massagebedrijf waar vrouwelijke klanten in principe welkom zijn. Dat vrouwen vaker komen bleek bij twee bedrijven, waar de eigenaar oprecht dacht dat de veldwerkers voor een massage kwamen. (82 en 41).

Het bekende 'baas niet hier' weerklonk diverse malen. In bedrijf 46 zagen we alleen een hand en van achter de deur prevelde iemand de mantra 'baas niet hier'. In bedrijf 72 was de baas die er niet was plotseling aan het eten en lag bovendien te slapen. De vrouw in bedrijf 79 zei dat ze begreep dat we niet voor de baas kwamen, maar we mochten er toch niet in want hij/zij was op vakantie. De afwezige baas had de vrouwen in bedrijf 49 geïnstrueerd dat ze ons niet binnen mochten laten

89

De vrouw die de vorige keer ook al niet vriendelijk was, kijkt mogelijk nog norser en zegt alleen maar NEE.
Weet u wie we zijn en waar we voor komen. Ja en Nee.
Het blijft uiteindelijk bij nee.

Wel of geen seks?

Wanneer er seksuele diensten worden verleend moet een salon een vergunning als seksinrichting aanvragen. Als een salon waar aanwijzingen zijn voor seksuele dienstverlening die vergunning niet heeft, riskeert de eigenaar dat de zaak wordt gesloten. Het komt nogal eens voor dat de exploitant keihard beweert dat de vrouwen die aan seksuele dienstverlening doen, ontslagen zullen worden. Voor ons blijft het echter onduidelijk of hij/zij het oogluikend

toestaat, het zelfs stimuleert of het wel degelijk heeft verboden. Hoe dan ook, hij wentelt de schuld in alle gevallen op de vrouwen af. (41)

Dat geldt ook voor het bedrijf waar de eigenaresse overweegt camera's in de werkruimte op te hangen. (no 139)

Bij betrokkenen heerst enige verwarring over wanneer seksuele dienstverlening begint of eindigt. Op de massagesite beweert een klant bijvoorbeeld dat het in bedrijf 57 niet om erotiek gaat, maar dat *Body to Body* bespreekbaar is.

De moderator van de massagesite (Arthur)

verwijt De Rode Draad dat zij meent dat massage hetzelfde is als 'intiem', wat wel seks is en de 'happy ending' wat als iets totaal anders wordt gezien. Wat dat betreft sluit hij aan bij de belevingswereld van de Thaise masseuses, die alleen 'intiem' als seks zien.

7

De twee Thaise vrouwen vertellen dat ze hier masseren. Een beetje traditioneel en een beetje erotisch met hoogtepunt. De vrouwen noemen dit echter geen seks.

Traditionele massage

99

Een vrouw die in vele salons heeft gewerkt beweert dat er in de traditionele salon ook aan seks wordt gedaan. De baas wil het nooit weten maar het gebeurt in een speciale ruimte. De klanten die intiem willen moeten hun condoom buiten weggooiën. De vrouwen werken graag in de traditionele salons omdat ze alle extra's (20-30 euro) voor zichzelf kunnen houden.

Voor ons was het nogal moeilijk om te bepalen of een zaak die zich als salon voor traditionele massage presenteerde dit ook daadwerkelijk was. De beheerder van de Thaise massagesite beweerde dat de komst van De Rode Draad bij de traditionele salons alleen maar als een belediging zou worden gezien. Dat viel nogal mee, slechts in één geval, in de aanloopfase van het project was er een misverstand. (141)

139

Een oudere vrouw in een sexy jurkje doet open. Ze bezweert ons dat ze alleen

traditionele massage doet. Ze wil camera's ophangen om vrouwen die stiekem iets anders doen te kunnen betrappen. We vertellen haar dat dit niet kan, in verband met de privacy. De vrouw trok later

een designmassageschort over haar jurkje heen. Het huis is ruim voorzien van echte massagespullen. Het ziet er mooi uit. Op de tafel liggen een paar exemplaren van de Quote De helft van de klanten zijn vrouwen. Ook stellen komen er. De vrouw zegt dat ze geen slechte dingen wil. Overigens vermeldt de Thaise massagesite dat er iets meer mogelijk is.

Een indicatie voor echte traditionele massage is de inrichting van de salon. In Thailand is het gebruikelijk dat er meerdere mensen in één ruimte worden gemasseerd. (32)

Een interieur met meerdere hokjes voor massage vormt een aanwijzing voor seksuele dienstverlening. Maar meer dan een aanwijzing is het ook niet. Mogelijk vinden Nederlandse klanten van traditionele masseurs het niet prettig om in aanwezigheid van anderen een behandeling te ondergaan.

Meer dan één vrouw vertelde ons dat Nederlanders niet zo dol zijn op traditionele Thaise massage omdat ze het te pijnlijk vinden. (102 en 115) Een van de veldwerkers van het project kan daarover meepraten: in Thailand verzocht zij een masseur de behandeling te staken omdat het zo zeer deed.

Voor de masseurs is traditionele massage een vermoeiende bezigheid. Sommige vrouwen die de technieken beheersen verzorgen liever een handmatig hoogtepunt, wat veel minder inspannend is. Dat vrouwelijke klanten dit energiebesparende alternatief niet voorstellen, maakt hen minder geliefd als klant.

126

Het draait hier vooral om traditionele massage. De vrouwen hier vinden het fijn dat de meerderheid van de klanten man is. Een vrouw is een stuk moeilijker omdat je de man met erotische actie kan afleiden van de massage. Dat is een stuk minder hard werken dan traditionele massage. Er is een happy ending mogelijk. Het extra geld is dan voor de vrouw. Intiem kan hier niet.

Enkele vrouwen die uitdrukkelijk traditionele massage beoefenden, klaagden erover dat klanten soms probeerden hun hand zodanig te manipuleren dat ze hun geslacht moesten aanraken. (4) Zij vonden dat Nederlanders niets snappen van Thaise massage en het verschil niet kennen tussen ontspanningsmassage en seks.

Klanten doen nog een schepje bovenop de verwarring. Een klant bericht op het forum dat een vrouw in een traditionele salon niet zoveel zin had hem een handmatig hoogtepunt te geven. (140).

Echt zin had ze niet in de "happy ending" (het kwam over als "het moet, maar ik wil het eigenlijk niet).

Bij een later bezoek van een andere klant was de situatie in die salon geheel veranderd:

De dames weer eens met een bezoek vereerd. (...) De massage was op mijn verzoek wat stevig maar ik was verrast dat al vrij snel de broek werd uitgetrokken. Tot mijn stomme verbazing vertelde ze me onomwonden dat ik intiem met haar kon tegen betaling van 100 euro. Blijkbaar zijn de dames gewicht voor de verlokkingen.

Voor de vrouwen in een traditionele salon is het prettig dat ze de extra's die ze verdienen met de *happy ending* (handmatig hoogtepunt) – in tegenstelling tot in de erotische Thaise massagesalons- zelf kunnen behouden. (99 en 35) Daar is het namelijk bij de prijs inbegrepen.

De slechte verdiensten en de zwaarte van het werk in de traditionele massage zijn de oorzaken dat vrouwen overgaan tot seksuele dienstverlening. (76) De druk vanuit de klanten die denken dat Thaisen seksueel beschikbaar zijn omdat ze uit het land van de seksreizen komen speelt mogelijk ook een rol. (Zie Suksomboon)

Mengvorm

Niet altijd geven de vrouwen toe dat ze de een of andere vorm van erotiek bedrijven. Zo beweerde bedrijf 32 dat er alleen traditionele massage plaatsvond. Maar de berichten op *hookers.nl*, de site voor klanten van prostituees, spraken dat tegen. Soms verhinderde de aanwezigheid van de exploitant dat de vrouwen vrijuit spraken.

7

Ik leg de echtgenoot uit wie we zijn en er komt een lach op zijn gezicht. Oh, dat soort dingen doen we hier niet. De man en vrouw zijn het niet met elkaar eens.

Ook al heeft een bedrijf een vergunning als seksinrichting, dan zijn de vrouwen niet altijd bereid tot intiem. Daarom hebben ze in één bedrijf een tekort aan Thaisen voor die functie.(89) Maar de eigenaar wil ze niet dwingen. In bedrijf 97 zeiden de vrouwen niet intiem aan te bieden omdat ze de relatie met hun partner niet op het spel willen zetten.

68

Ze zijn vrij jong en gaan niet verder dan happy ending met de hand.

Vroeger waren er oude vrouwen voor intiem. Jonge meisjes doen zo iets niet.

Soms zeurt de klant wel maar dan zeggen ze dat het met de hand ook lekker is en gaan gewoon door.

Alleen intiem zonder massage komt niet vaak voor. (122, 135, 122 en de clubs waar ook andere nationaliteiten werken)

118

In de zaak wordt voornamelijk massage gegeven en de seks is bijzaak. Ze willen voor iedereen toegankelijk zijn en niet alleen voor mannen die seks willen. Je kunt hier voor 30 euro per uur een kamer huren.

De trend om multifunctioneel te werken, dat wil zeggen verschillende diensten te leveren voor diverse doelgroepen heeft kennelijk ook de Thaise massagewereld bereikt.

128

In dit pand combineren ze traditionele massage met erotische massage. Ze moeten wel zelf met de klant afrekenen voor het erotische deel. Hier zijn vrouwelijke klanten ook welkom.

De vrouwen die hier werken moeten kunnen masseren. Als dit niet het geval is, krijgen ze les met dvd

en moeten ze oefenen. Op het moment werken er twee Nederlandse vrouwen die het redelijk beheersen.

WERKSITUATIE

Werkomgeving

Wij hebben hele mooie smaakvol ingerichte salons gezien. (41, 135, 7, 1380, 82, 79, 116 en 13.) Maar we zijn ook op werkplekken geweest die nogal bedompt en viezig waren. (112) Soms zagen de werkruimten er redelijk uit, maar was de ruimte waar de vrouwen verbleven een zootje. (91)

135

We komen binnen en zien een zeer vreemdsoortige mix van oer-Hollands eiken en Thaise snuisterijen in een donkere huiskamer. We gaan door de keuken naar de dames en passeren enkele geïmproviseerde bedden. Hier wordt dus gewoond. Het was nogal een

rotzooi. Het damesverblijf is vies en de tafel is afgeladen met make-up spullen. Er liggen vele pakjes sigaretten.

In bedrijf 97 en 118 zaten de vrouwen de hele dag in het donker. Aandacht voor de gezondheid van de werknemers is een belangrijk aspect van de werkomstandigheden.

Gezondheid

Wanneer we voor het eerst voor de deur staan roepen de vrouwen soms: Kee Kee Dee?

We vernamen dat de gezondheidsvoorlichters van de GGD in de salons worden geapprecieerd. (115) Eén vrouw vindt het belangrijk dat ze naar de GGD kan zonder dat haar vriend te weten komt dat ze meer doet dan alleen massage. (112) Bedrijf 93 verplicht de vrouwen iedere drie maanden naar de GGD voor controle te gaan. Dat is weliswaar niet helemaal 'comme il faut'; medische controle moet namelijk vrijwillig gebeuren, maar we begrijpen dat de exploitant de vrouwen wil stimuleren van de faciliteiten van de GGD gebruik te maken. Opvallend vaak vertelt de mamasan of de eigenaar aan de deur dat de GGD de week daarvoor al is geweest. Maar wij hebben niet de taak om te controleren of de GGD wel of niet wordt toegelaten.

Restaurant Mr. Condom in Bangkok

122

Niemand besteedt aandacht aan ons de eigenaresse roept zoals altijd dat de GGD net vorige week is geweest.

Voordat we het project begonnen hadden we van één salon via hookers.nl begrepen dat mannen er voor onveilig intiem terecht konden. De bedrijfsleiding is daarop aangesproken.

In het algemeen klagen vrouwen in massagesalons over het uitdrogen van de huid door het vele douchen of irritatie door massageolie. Bij navraag bleken de Thaise vrouwen daar zelf oplossingen voor te hebben gevonden.

Wie is de baas?

We weten dat veel salons regelmatig van eigenaar veranderen. Wie is nu die afwezige baas, van wie altijd sprake is? Enkele eigenaren hadden meer dan twee salons. Van één eigenaar weten we dat hij ook een salon in België heeft. (69) Toen we met ons project begonnen, werd ook in België een toename van Thaise massagesalons gesignaleerd. Veel vrouwen die wij sindsdien ontmoetten kenden masseuses die daar werkten of daar hadden gewerkt. Soms hadden ze daar contacten in de familiesfeer of hun boekhouder kwam daar vandaan. (99) Van een van de bazen weten we dat de eigenaar altijd voor werk in het buitenland verkeert. (148) De baas die er niet is, is in veel gevallen een Nederlander. Hij is niet altijd in de salon. Zijn taken worden dan waargenomen door een 'mamasan', een soort bedrijfsleidster. De eigenaar van bedrijf 112 heeft naast de salon ook een afhaalrestaurant, waar hij meestal te vinden is. De eigenaar van bedrijf 98 komt aan het eind van de dag om de vrouwen naar huis te brengen. De baas van bedrijf 13 komt eens per week langs. Zijn zoon komt op zijn beurt regelmatig naar de salon om de dames dure make-up op afbetaling te verkopen. De baas van een andere salon woont met zijn Thaise vrouw naast de salon. (90)

Om het nog ingewikkelder te maken doet er soms een Nederlander open die zich gedraagt als eigenaar maar het niet is. (135)

Wanneer een stel samen een bedrijf runt, lijkt de vrouwelijke helft zich vooral bezig te houden met de praktische zaken. (41,30 en 35).

Familierelaties spelen een grote rol in de koop en verkoop van salons en in het personeelsbeleid. Drie Thaise eigenaressen hebben ieder twee salons. (25,124,13) De salons worden vaak doorverkocht aan dochters en zussen. (121,139) Slechts één vrouw (7) wil op eigen kracht een nieuwe salon beginnen. We zien zelden of nooit Thaise echtgenoten als eigenaar of bedrijfsleider.

Thaise eigenaresse.

Soms is een Thaise vrouw de eigenaresse die we wel geregeld in de salon aantreffen. Ze doet ook het schoonmaakwerk. (17, 93, 13 en 148)

Ons valt op dat Thaise eigenaressen specifieke ondernemersvragen aan ons stellen. De schaarse telefoontjes naar Som gingen vooral daarover.

115

Ze wil weten of haar zoon van 17 in het bedrijf mag werken.

Ze vraagt ook of ze de klanten alcohol mag schenken. Nu krijgen ze alleen fris.

We hebben gemerkt dat veel Thaise eigenaressen worden gehinderd door taalproblemen en een geringe kennis van de Nederlandse wetten. Als ze al strijd leveren met Nederlandse gemeenten, laten ze dat aan anderen over.

De vrouwen van de middagploeg hebben geen horeca papieren en daarom blijft de bar dicht. De vrouw volgt wel de opleiding maar door taalproblemen gaat het niet al te snel. De vrouw heeft nog een andere salon ook al staat die nog niet op haar naam.

De eigenaresse van bedrijf (4) voelde zich geroepen haar contacten met de belastingdienst door een advocaat te laten afhandelen. In Bedrijf 99 verwarde de eigenaresse de vreemdelingenpolitie met de fiscus. Ze dacht dat de boete – en naar het bedrag te oordelen de standaardboete (8000) voor het te werk stellen van personen zonder de juiste papieren- een straf was voor het niet aanmelden van vrouwen voor loondienst. Kennelijk maken bepaalde lieden misbruik van dit gebrek aan kennis.

De eigenaresse van bedrijf 118 werd mogelijk door een boekhouder opgelicht:

Hij vroeg duizenden euro's voor de dienstverlening. Voor de verzorging van de aangifte rekende hij 6000 euro. Een simpele vraag door hem laten beantwoorden kostte 2000 euro.

Volgens de burens betaalde bedrijf 102 3000 euro huur per maand, een hoog bedrag voor een gewoon rijtjeshuis. (zie foto hiernaast)

Van de Thaise massagesite hebben we een verhaal betrokken dat weergeeft waarom bedrijf 47 is gesloten:

Over de laatste huurster kan ik weinig info geven, maar over de 'huurbaas' des te meer...

Degene die het pand als 'sexclub c.q. erotische massagesalon' verhuurde, is ene meneer Hans van S. (achternaam is mij wel bekend maar vermeld ik hier niet).

Deze man is een vieze onbetrouwbare ex-cokecrimineel uit Purmerend die zichzelf een aantal jaren geleden de Antilliaanse nationaliteit heeft aangemeten, en die het pand voor een zeer laag bedrag huurde van de Woningbouwvereniging om het vervolgens weer onder te verhuren voor een achterlijk hoog bedrag aan degenen die er sexclubs en massagesalons in exploiteerden...

De huursom wenste hij uitsluitend in contanten te ontvangen, zodat zijn vele schuldeisers en deurwaarders er niet aan konden komen.

Door het idioot hoge huurbedrag (zo'n €3500,- per maand) is het echter niet rendabel om in het pand een bedrijfje te runnen.

Ik ga er dus maar vanuit dat de laatste huurster is voorgelogen over de te verwachten omzetresultaten, en dus haar onderneming met veel problemen heeft beëindigd.

Ook is het mogelijk dat van S. zelf in de problemen terecht is gekomen. Hij heeft zelf (natuurlijk) geen officieel verblijfsadres in Nederland, maar gebruikte dit adres als postadres, zodat hier meer deurwaarders dan klanten aan de deur kwamen !

Ik verwacht - en hoop- niet dat van S. erin zal slagen om nog een nieuwe (onder)huurder te vinden.

Gezien hun leeftijd, en incidenteel ook hun verhaal, veronderstellen we dat sommige eigenaressen tot de eerste generatie Thaise vrouwen behoren die in de vorige eeuw ernstig werd uitgebuit.

In de jaren tachtig werden de Thaise vrouwen in de Nederlandse prostitutie zichtbaar. Dit kwam door de opkomst van het sekstoerisme, vooral naar Thailand. Na afloop van de Vietnamoorlog zocht men een nieuwe bestemming voor de rust en recreatievoorzieningen - lees *Red Light Districts* - die voor Amerikaanse militairen in Thailand in het leven waren geroepen. Daar werden de eerste Thaise vrouwen voor de Europese seksindustrie gerekruteerd. Reeds in 1976 waren de eerste Oosterse 'verwenprinsessen' in Nederlandse seksclubs te vinden.

In deze periode waren er in Nederland nog geen gespecialiseerde massagesalons. Licia Brussa schrijft halverwege de jaren tachtig in *Beroep Prostituee* dat het bedrag van een paar honderd gulden dat ze per week kregen meestal meteen op de rekening van de familie of van tussenpersonen werd overgemaakt. Ook zei men hen dat ze beter niet naar buiten konden gaan omdat dat niet veilig was. Ze liepen dan immers het risico de politie tegen te komen...⁵

Wat is er met de exploitanten van die huizen uit dit tijdsgewricht gebeurd? Veel clubs uit die periode hebben de legalisering niet overleefd, maar de eigenaren van de huidige relaxbedrijven zijn op leeftijd of hebben hun bedrijf aan hun kinderen overgedaan. Naar de leeftijd van de masseuses die wij tegen zijn gekomen te oordelen, hebben deze oudere vrouwen onder de omstandigheden gewerkt die Brussa beschrijft. Weliswaar heeft geen enkele vrouw ons verteld dat hun geld direct naar de familie werd gestuurd, maar is de uitbuiting daarmee verdwenen? Een beschrijving van de arbeidsvoorwaarden, de arbeidsrelaties de werkomstandigheden en de werktijden moet daar meer licht op werpen.

Arbeidsrelaties

In de seksindustrie is het lang gebruikelijk geweest dat de helft van wat de klant betaalde voor de vrouw was. Dat was ook nog het geval in de bedrijven 122 en 69. De belastingdienst heeft aan dit systeem in de reguliere bedrijven een einde gemaakt omdat het niet te plaatsen was in de drie mogelijkheden: loondienst, het systeem van opting-in of het zelfstandige ondernemerschap.

Steevast kwam dit er sprake, maar we kregen zelden duidelijkheid over de positie van de vrouwen. In één bedrijf beweerde de eigenaresse in één gesprek drie verschillende dingen.

90

De werksituatie wordt ons niet duidelijk. De vrouwen krijgen 8 euro per uur en mogen maximaal 4 uur per dag werken. Er zijn 5 kamers en 8 vrouwen. Een massage kost 66 euro. En de verdeling is 50/50. (de helft is voor de exploitant) Een klant betaalt 50 euro voor een kwartier intiem. Hier krijgen de vrouwen niets van. Ze kunnen ook niet vertellen of ze vakantiegeld krijgen of een doorbetaling bij ziekte. Som heeft een loonstrookje in haar handen gehad maar niet echt gekeken wat erop stond. De vrouwen zijn tevreden met hun situatie.

Zelfstandige ondernemers.

De afwezigheid van een gezagsrelatie is een van de belangrijkste redenen om de werkers als zelfstandige ondernemers te zien die alleen maar een kamer huren. Maar er zijn nog andere criteria. Hebben de masseuses alle rechten van zelfstandig ondernemers: zelf werktijden en prijzen bepalen, zelf het werk inrichten, een vrije kledingkeuze en klanten kunnen weigeren? Dit laatste is overigens alleen in bedrijf 93 ter sprake gekomen. Maar ook de vrije klantenkeuze is geen garantie voor zelfstandig

ondernemerschap als de werktijden niet vrij zijn en de exploitant op andere gebieden gezag uitoefent.

De meeste salons hanteren vaste prijzen en er heerst een gezagsrelatie. Hoewel slechts één eigenaar expliciet een streng reglement vermeldde (102), merkten we dat er regels waren:

⁵ Belderbos, F., e.a. *Beroep Prostituees*, de bijdrage van L. Brussa., Utrecht, 1987

meehelpen met schoonmaken, een deurbeleid en melden wanneer je komt. Een ander kenmerk van een zelfstandige ondernemer is dat de kamerverhuurder niet te zeer voor zijn/haar verdiensten afhankelijk is van de handelingen van de werkers, wat wel het geval is in de salons.

Om al deze redenen hadden de belastingdienst en UWV weinig moeite aan te tonen dat de vrouwen in de salons in feite in loondienst zijn.

Loondienst

In het geval van loondienst dienen de vrouwen daar de vruchten van te plukken zoals betaald ziekteverlof, vakantiegeld en een inkomensgarantie. De exploitanten moeten vaste lasten betalen. Het voordeel voor de werkgever is dat hij/zij de werktijden kan bepalen en gezag over de vrouwen kan uitoefenen. In sommige Thaise salons beweerde men inderdaad met een systeem van loondienst te werken. Vaak stond daar niets over op papier. (98)

De wijze waarop loondienst in veel Thaise massagebedrijven is ingevoerd, is echter in strijd met de flexwet. Wij vermoeden dat vrouwen op grond van hun arbeidsverleden bij één bedrijf (ze werken meer dan drie maanden gedurende twintig uur per week) recht hebben op een vaste aanstelling.⁶ Dat betekent dat ze per uur het wettig minimum loon uitbetaald moeten krijgen.

Onze opmerking hierover kwam ons op een boze blik van de eigenaresse te staan. (78) Wanneer er een nul uren contract is gaat de betaling pas in wanneer er een klant binnenkomt, wat ook niet mag. De aanwezigheid van de vrouw is immers voldoende om de urenteller te laten lopen.

102

In het begin hebben de vrouwen behoorlijk wat commentaar op de verdiensten. Ze zijn in loondienst maar krijgen alleen hun uurloon als ze een klant hebben. Ze beweren een oproep- of nuluren contract te hebben. We leggen uit dat er altijd minimaal per oproep drie uur moet worden betaald. De vrouwen werken voor een uurloon zonder extra betaling per klant. De vrouwen willen niet zeggen hoeveel ze per uur krijgen. Ze werken er al vijf jaar met loondienst.

In één bedrijf lijkt het op het eerste gezicht goed geregeld met loondienst. Helaas komen we er niet achter wat het uurloon is.

91

Ze werkt van 10-11 uur. Ze is dus dertien uur per dag in loondienst. Vorige keer zei ze dat ze daar sliep. Ze beweert dat ze een normaal salaris per uur krijgt. Dat staat op de salarisstroken. Als er meer klanten komen dan krijgen de vrouwen extra. Ook het ziekenfonds wordt betaald. Ze krijgen vakantiegeld en de eigenaresse betaalt de tickets naar Thailand. Als je ziek bent, krijg je doorbetaald.

---

⁶ Dat geldt voor een werknemer al als zij drie perioden in één jaar bij hetzelfde bedrijf heeft gewerkt voor meer dan tien uur per maand. Bij twee opdrachtgevers is er sprake van een vast dienstverband als er minder dan 13 maanden tussen de twee gewerkte perioden zitten. Bij meer dan twee opdrachtgever gaat dit na achttien maanden in.

De exploitanten van de reguliere bedrijven hebben steeds beweerd dat loondienst onmogelijk is omdat ze nooit gezag over seksuele handelingen van derden kunnen uitoefenen. Dit argument hebben we echter nooit in een Thaise salon gehoord. Daar voerde men aan dat de masseuses geen vaste werktijden willen en vaak naar Thailand op vakantie gaan. (4 en 80) Wij hebben sterk de indruk dat zowel bij de reguliere bedrijven als bij de salons het betalen van vaste lasten, het werkelijke bezwaar daartegen vormt. Dit is namelijk te duur. Veel exploitanten hebben processen gevoerd om het oordeel van de belasting en het UWV dat er dienstverbanden heersen aan te vechten. Om aan het getouwtrek met de belastingdienst een einde te maken is de opting-in ingevoerd.

Opting-in

Net als andere erotische bedrijven hebben massagesalons tegenwoordig de keuze tussen loondienst of de zogeheten opting-in: een systeem waarin de belastingen rechtstreeks via de exploitant worden voldaan. Aan de opting-in is een voorwaardenpakket verbonden waarin staat dat de werkers vrij zijn te komen en te gaan, klanten mogen weigeren en ieder moment een afrekening kunnen opeisen. Indien de bedrijven niet aan die eisen voldoen, wordt alsnog loondienst opgelegd. Op de websites van sommige salons staat dat het systeem van opting-in is ingevoerd, hoewel tegen ons werd gezegd dat de vrouwen in loondienst zijn. (128) De opting-in was vaak onderwerp van gesprek. (80,17) In de bedrijven 115 en 117 zouden ze dit volledig hebben omarmd. De bazin van bedrijf 17 zei dat ze voor opting-in had gekozen om de vrouwen in de gelegenheid te stellen een paar maanden per jaar naar Thailand te gaan. En zoals in veel erotische bedrijven waar volgens opting-in wordt gewerkt, klagen de vrouwen over de onwil van de exploitant om desgevraagd een afrekening te verstrekken, waartoe hij wel verplicht is.

135

Beide vrouwen hebben klachten over de opting-in. Ze hadden nooit afrekeningen gekregen, het geld kregen ze wel. Voor 1 juli, de ingangsdatum van de opting-in, verdienden ze meer.

In de bedrijven 80 en 96 heeft de bedrijfsleiding nog geen keuze gemaakt tussen loondienst of opting-in. De vrouw van het laatste bedrijf heeft advies gevraagd bij het UWV. Hoewel de informatie van de belastingdienst vaak wel in de salon is aangekomen, hebben we niet de indruk dat de ins en outs van de opting-in tot de salons is doorgedrongen. (96)

122

De eigenaresse weet dat de opting-in eraan komt. Ze gaat ineens een formulier zoeken. Als het gevonden is zet een vrouw haar handtekening onder het nog blanco formulier.

Toch zijn nog heel veel bedrijven volledig onbekend met het opting-in systeem. (13, 80, 122 en 118)

52

De vrouwen in dit bedrijf werken al vijf jaar volgens het voorwaardenpakket van de opting-in, wat niet kan want het is pas een jaar geleden bedacht. Wanneer we laten merken dat we hieraan twijfelen beweert ze dat de vrouwen in loondienst zijn. Vervolgens vertelt ze dat het gewoon de percentageregeling is: de 60/40 verdeling. Wie het weet mag het zeggen. De vrouwen krijgen iedere maand salaris.

Werktijden

'Ik werk parttime, dat wil zeggen vijf dagen per week van tien uur 's morgens tot zes uur 's avonds, zei een vrouw in bedrijf no.7 tegen de veldwerkers. Fulltime blijkt nogal eens een werkweek van 78 uur te behelzen. De vrouwen in bedrijf 91 werken zes dagen per week vanaf 11 uur 's morgens tot twaalf uur 's nachts. In bedrijf 35 blijven de vrouwen na de officiële sluitingstijd (22.00 uur) tot één uur in de salon om klanten te ontvangen die zorgvuldig aan de deur worden gescreend. In bedrijf 98 werkten ze zes dagen per week van elf tot elf. In bedrijven 148 en 93 mogen de vrouwen alleen parttime werken tegen maximaal 500 euro per maand. Voor één vrouw

wordt in die salon een uitzondering gemaakt. Ze komt net uit Thailand en mag 900 euro bruto per maand beuren. (148) Andere vrouwen moeten tussen salons pendelen, bij wijze van parttime werk om een voor hen acceptabel inkomen te genereren.

In bedrijf no. 17 beweerde de exploitante dat de vrouwen vrij zijn om te komen en te gaan. Alsof er een duveltje mee speelde belde in onze aanwezigheid een vrouw dat ze net wakker was, en niet voor elf uur 's morgens binnen kon zijn. Dat deed ze iedere dag, maar ze bleef wel altijd tot elf uur 's avonds. Wij vragen ons echter af wat vrije werktijden inhouden: kiezen tussen 10 tot 11 uur 's avonds of van 11 uur tot één uur 's nachts?

Verdiensten, geldzaken

36

We hebben een prijslijst gezien waarop prijzen stonden voor traditionele en totale ontspanningsmassage. Het eerste kost 45 en de tweede 55 euro voor een half uur.

De prijzen voor een massage variëren meestal van 50 euro voor een kwartier en 150 voor anderhalf uur. In bedrijf 69 betaalt de klant 60 euro voor dertig minuten. Daarvan gaat de helft naar de baas. Dus houdt de vrouw per klant er bruto 30 euro aan over.

Ook al betaalt een klant 90 euro dan wil dat nog niet zeggen dat een vrouw goed verdient. (50) Voor een handmatig hoogtepunt of B2B (Body to Body) krijgen de vrouwen in de traditionele salons niet veel, in de regel twintig euro. In de erotische salons is het vaak bij de prijs inbegrepen. (148). De vrouwen in de traditionele salons zijn dus beter af.

Behalve het bedrag dat de vrouwen per klant krijgen, is het aantal klanten per dag ook een indicatie voor de verdiensten. Sommige bedrijven lijken goed te draaien te oordelen naar het feit dat tijdens ons bezoek klanten in- en uitliepen. (115, 45 en 125) In bedrijf 116 kunnen ze bogen op zo'n tien klanten per dag. In bedrijf 48 dat zich in de rosse buurt bevindt, hebben ze het altijd te druk voor ons. Dat zou kunnen kloppen want volgens de massagesite profiteren

de vrouwen van toeristen en 'Bralbritten' die niet goed op hun geld letten. In- en uitlopende klanten zijn echter niet altijd een garantie dat er goed wordt verdiend. In bedrijf 98 bijvoorbeeld vertrok de klant al snel omdat de aanwezige vrouwen hem niet aanstonden. Een van de twee klanten die we in bedrijf 99 zagen, vertrok onverrichter zake. De ander koos voor een goedkoop kwartiertje. (50 euro) De vrouw die deze klant had bediend, is teleurgesteld, hij was de enige klant van die dag. Zo'n schamel 50 euro klantje geeft ook nog extra werk: de vrouw moest meteen het beddengoed verschonen. (30) Bij ontstentenis aan een schoonmaker moeten vrouwen in veel salons andere werkzaamheden verrichten dan waarvoor ze zijn aangenomen. In de bedrijven 82 en 93 waren de vrouwen wanhopig. In de meeste bedrijven komen hooguit twee klanten per dag. (91, 148, 135 en 122. Of slechts één: 148) In bedrijf 98 was er al dagen geen klant geweest.

13

De vrouw maakt redelijk wat kosten en we horen dat de inkomsten niet bijzonder hoog zijn. Van de 70 euro per uur die de klant betaalt houdt zij 30 euro over. Naast de massages die ze geeft moet ze hier zelf de was doen en het pand schoonhouden. Dit alles voor niets.

Er is vandaag pas één klant geweest en het is al 19.00 uur. De klanten die komen willen vaak jonge meisjes. Hier zijn de vrouwen allemaal iets ouder.

Wanneer er dan ook nog acht vrouwen werken, wordt de spoeling wel erg dun.

112

Qua drukte hebben ze veel te klagen want ook hier zijn er niet dagelijks klanten. Er zijn vijf kamers en er zijn minimaal acht vrouwen. Als die per dag de opbrengsten van twee of drie klanten moeten delen wordt het mager. Een uur massage kost 66 euro en de verdeling is 50/50. Desondanks werkt een vrouw al twee jaar in deze zaak.

In sommige bedrijven is men door de schaarste aan klanten maar op het werken op afspraak overgegaan. (7)

Wij vragen ons soms af of de vrouwen wel zo professioneel met hun klanten omgaan. In bedrijf 89 was een klant verbaasd weggelopen omdat de dames nog op een ladder stonden om de boel te verven. In bedrijf 127 zeiden ze tegen de klant dat hij een uurtje buiten moest wachten. Hoewel sommige vrouwen zich met zorg kleedden, in bedrijf 116 zelfs in traditionele dracht, zagen we ook vrouwen die er in pyjama en op sloffen bij zaten.

Of de gebrekkige klandizie te wijten is aan het gebrek aan professionaliteit of aan de beperkte markt voor deze vorm van seksuele dienstverlening, het blijft een feit dat heel veel Thaise bedrijven met moeite het hoofd boven water houden. De vaste lasten van bedrijven 13 en 99 zijn zo'n 2600 per maand en een schoonmaker kan er niet meer van af.

Na ieder bezoek proberen we een schatting te maken van de omzet.

91

Volgens de website betalen klanten maximaal 150 euro. Dit betekent dat men in het gunstigste geval – dus als die klanten alle drie anderhalf uur blijven -een dagomzet heeft van 450 euro. Wij vrezen dat de meeste klanten voor de goedkoopste optie gaan (60 euro inclusief intiem) en dat de dagomzet 180 tot 220 euro is. De vrouwen hadden ons ook medegedeeld dat er vaak slechts twee klanten per dag kwamen. Een eigenaresse van een bedrijf met een vergelijkbare omzet en op een vergelijkbare locatie gaf aan dat ze 2800 euro per maand aan vaste lasten kwijt was. We maken een rekensommetje. Stel dat het bedrijf 28 dagen per maand open is. Dan is de maandomzet 3360 (minus vaste lasten) bruto. Hier moeten drie vrouwen plus de eigenaresse van leven. Per persoon 840 bruto per maand met werkdagen van dertien uur.

Wij hebben berekend dat in veel salons tegen een bruto uurloon van 3 tot 5 euro wordt gewerkt.

Vooral in de massagesalons heersen slechte werkomstandigheden: lange werkdagen en weinig verdiensten. We vrezen dat de vrouwen nauwelijks protesteren uit loyaliteit naar de werkgever toe.

98

De vrouwen klagen dat ze geen geld krijgen als ze ziek zijn of op vakantie gaan.

Deze vrouw wil ook weten hoe ze aan loonstrookjes kan komen omdat ze een woning wil gaan huren.

Zij spreekt goed Nederlands.

Omdat het allemaal niet goed klinkt, raden we de vrouwen aan om iemand naar het contract te laten kijken. Bijvoorbeeld een advocaat.

Ineens vinden ze het allemaal hartstikke fijn hier. Ze krijgen drie euro per uur en achttien euro per klant.

De exploitant houdt de rest van de zestig euro die de klant betaalt. Ze kunnen koken, relaxen noem maar op. De vrouwen draaiden om als een blad aan de boom.

Niet alle vrouwen durfden uit angst dat ze de eigenaresse in problemen zouden brengen uit de school te klappen. Zo had een van de vrouwen spijt dat ze Som had ingelicht over de arbeidsvoorwaarden. Ook de informatie dat ze in het bedrijf slapen mag niet altijd naar buiten komen.

HANDHAVING

Gesloten bedrijven

De eigenaressen van bedrijven 52, 115 en 12 benadrukken dat hun salon al jaren bestaat. Dat is bijzonder want de Thaise massagewereld is hevig in beweging. Bedrijven sluiten en andere gaan weer open, vaak onder een andere naam en met een andere eigenaar. (40) Op een keer waren we net een paar uur te laat:

47

We komen aan en zien een schemerlamp voor de deur staan. (zie foto) De boel was stevig dichtgetimmerd. Een buurman vertelde dat de zaak die ochtend om acht uur was ontruimd, volgens hem wegens huurachterstand. Alle

spullen waren die ochtend in een container gegooid.

Na enige zoeken op internet konden we van de 150 bedrijven - voordat we op pad gingen - van vijftig salons vaststellen dat ze waren gesloten. Van twaalf salons constateerden we dat pas toen we er voor de deur stonden. Vijftien bedrijven die we bezocht hebben waren nog wel een seksinrichting maar er werkten geen Thaise vrouwen meer. Van tien salons bleek het adres niet te kloppen of men werkte er uitsluitend op afspraak. Van twee bedrijven met dezelfde eigenaar wisten we bij voorbaat dat we eruit gegooid zouden worden. De redenen voor sluiting zijn huurschulden, belastingkwesties, mensenhandel, het illegaal te werk stellen van mensen van buiten de Europese Unie, het gemeentelijk beleid en mogelijk overmacht. Arthur, de moderator van het Thaise massageforum denkt er het zijne van:

Sinds de laatste maanden begint het nogal de spuigaten uit te lopen voor wat betreft het Thaise massagewereldje:

Als paddenstoelen schieten er steeds meer nieuwe salons uit de grond, en tegelijkertijd is er nu een offensief tegen de wildgroei geopend door Nederlandse overheidsinstellingen als gemeenten, belastingdienst, UWV en politie...

Als wij de kranten van de laatste tijd erop nalezen, zien we dat er momenteel met grote regelmaat invallen bij salons plaatsvinden, waarbij ook illegaal in Nederland verblijvende Thaise dames opgepakt worden.

In het verleden bleef zo'n inval voor de exploitant van een salon nogal eens zonder merkbare gevolgen, en zelfs nu nog is 't zo dat als er al gevolgen zijn, de exploitant zich pas een jaar later voor de rechter moet verantwoorden.

Dit gegeven feit is blijkbaar voor steeds meer Thaise masseuses een aanleiding om voor zichzelf te beginnen en (alweer) een nieuwe massagesalon op te starten, met 't idee dat er makkelijk in korte tijd veel (zwart) geld te verdienen valt.

Ook het aantal Thaise bedrijven dat - met een vergunning hiervoor - seksuele diensten aanbiedt neemt gestaag toe.

Dit blijkt ook uit een enkele maanden geleden gehouden onderzoek van de stichting 'De Rode Draad', die zegt voor de belangen van prostituees op te komen.

In vier bedrijven was er brand geweest en zes salons waren na bedreigingen of een overval dicht gegaan. (Een zevende salon is na een overval in bedrijf gebleven).⁷ Zeven overvallen in deze branche in drie jaar, lijkt ons veel. De informatie dat salons zijn overvallen of bedreigd, komt uit de media. We weten echter niet hoeveel incidenten de pers niet hebben gehaald. Van één salon is bekend dat hij gesloten is na de dood van de eigenaar.

De rol van de gemeente

Als een bedrijf seksuele dienstverlening biedt moet dit volgens het Nederlandse beleid over een vergunning voor een prostitutiebedrijf beschikken. Ook als de klant er handmatig tot een hoogtepunt wordt gebracht (*happy ending*), is zo'n bedrijf volgens de Nederlandse wet een prostitutiebedrijf. Dat geldt ook voor Body to Body (b2B), een vorm van massage waarbij de masseuse zich geheel of gedeeltelijk ontkleedt tegen het lichaam van de klant aanvleit.

Voor veel gemeenten is het vermoeden van seksuele dienstverlening al reden om zo'n salon een vergunning te weigeren. Overigens vormt de stad Groningen daarop een uitzondering: de (erotische) massagesalons vallen daar niet onder het prostitutiebeleid.

Dit alles geeft veel onduidelijkheid en mogelijk worden salons ten onrechte gesloten.

De Christen Unie in de gemeente waar bedrijf 108 was gevestigd, was bijvoorbeeld op het verkeerde been gezet door een brief van de exploitant die de bedrijvigheid in zijn pand met een kwinkslag het één na het oudste beroep noemde'.⁸ Ook in Lisse is de vestiging van een massagesalon (zonder seks) op een bedrijventerrein afgewezen omdat het strijdig zou zijn met het bestemmingsplan. Dit speelde ook bij de bedrijven no. 8 en no 2.

2.

Dit bedrijf van een voormalige garagehouder moest in 2007 sluiten omdat de gemeente vermoedde dat er ook seksuele dienstverlening plaatsvond. Zijn Thaise vrouw zou het overgenomen hebben en uitsluitend traditionele massage laten verrichten.

Uit de berichten op het massageforum blijkt dat er wel degelijk seksuele dienstverlening werd geboden. De website is uit de lucht. Hier werkt een moeder met haar schoondochter.

Een enkeling gaat in beroep, niet altijd met succes, zoals het volgende bedrijf:

138

Rechter verbiedt massagesalon

BREDA (AP) –De rechtbank in Breda heeft bepaald dat de salon een 'seksinrichting' is en dat is verboden op die plaats.

De exploitante, naar eigen zeggen gespecialiseerd in de traditionele Thaise massage, ging tegen dit besluit in beroep bij de rechtbank. Volgens de gemeente is er sprake van een seksinrichting en daarvoor heeft de salon geen vergunning.

(...)

De rechter buigt zich over de vraag of in de betreffende massagesalon bedrijfsmatig seksuele handelingen worden verricht. Het begrip 'seksuele handeling' is in de Bredase APV niet nader omschreven, stelt de rechter vast. Hij komt echter op basis van het politierapport en op internet geplaatste verklaringen van personen die de massagesalon hebben bezocht wel degelijk tot het oordeel dat er in de salon sprake is van 'erotisch getinte massages'.

⁷ Uit de halfjaarcijfers van het CVV (Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid) blijkt dat in de eerste helft van 2007 in 43 woningen van waaruit beroepsmatig werd gewerkt een overval is gepleegd. De cijfers geven niet aan om welke branche het gaat, maar dit kan van alles zijn: thuiskeepers, manicures, masseurs, individuele sekswerkers, gewone thuiswerkers, journalisten, consultants en escortbedrijven. Thaise massage maakt maar een klein deel uit van dit segment.

⁸ AD 22-2-07

De rechtbank vindt ook van belang dat de exploitante in het recente verleden extra klanten probeerde te werven door het plaatsen van advertenties op internet en in dagbladen onder de rubriek 'erotiek'. „Deze handelwijze versterkt de indruk dat de dienstverlening van de vrouw zich niet beperkt tot hetgeen men in het dagelijks taalgebruik aanduidt als massage.“ De rechter concludeert daarom dat de massagesalon moet worden aangemerkt als een seksinrichting.

Er bestaat ook geen uitzicht op legalisering, als was het maar omdat de vrouw weigert een vergunning voor een erotische salon aan te vragen. Ze heeft immers geen erotische salon, zo houdt zij staande.

In andere gevallen, hebben de salons te kampen met het beperkte aantal vergunningen voor seksbedrijven. De eigenaresse van bedrijf 4 doet niet aan erotische massage maar kreeg te horen dat alle vier prostitutievergunningen in haar gemeente reeds vergeven waren.

In één geval heeft de salon een vergunning gekregen maar daar is om voor ons onbekende redenen geen gebruik van gemaakt. (100)

Belastingenschuld is ook een reden om de tent te sluiten. Een eigenaresse onthulde tegen Som dat ze een schuld van 18.000 euro bij de fiscus had.

(121) Zwart werken komt ook nog voor. (13) Sommige vrouwen willen geen belasting betalen uit angst dat hun echtgenoot erachter komt wat voor werk zij doet. Een enkeling geeft dat openlijk toe. (7)

Politie

Enkele salons zijn door de politie gesloten, zoals het eerder beschreven bedrijf. (138). Tijdens onze bezoeken hadden de vrouwen het nooit over regelmatige politiecontroles. Dat wil niet zeggen dat ze niet plaatsvonden. Misschien wilden de vrouwen ons daar niets over zeggen. De politie is slechts in één bedrijf ter sprake gekomen in een geval waarbij we ons afvroegen of het wel de politie was.

99

De vrouw denkt nu dat de politie wel eens binnenkomt om te ruiken of er niet wordt gerookt. Ze denkt dat ze in de war zijn met de wierook. Zelf denk ik toch dat het om een klant gaat die niet wil kiezen uit het aanbod.

De vrouw uit 99 beweerde ook dat bedrijf 106 op last van de politie is gesloten. Van een andere salon weten we dat drugshandel een bijkomende reden was om de boel dicht te spijkeren. Tevens kon de eigenaresse van dit bedrijf, waarschijnlijk in verband met gokschulden, haar belastingenschulden niet meer voldoen.(142) In Rotterdam heeft de politie in 2008 slachtoffers van mensenhandel aangetroffen.

MENSENHANDEL

Verblijfssituatie

Sommige salons worden beboet omdat de werknemers niet de juiste papieren hebben. Volgens het Thaise massageforum worden deze vrouwen via de uitzendcentra naar Thailand teruggestuurd.

Wij hebben de indruk dat de meeste vrouwen legaal aan het werk zijn op grond van verblijf met partner of een Nederlands paspoort. Wanneer dat niet zo is mogen ze sowieso niet als erotische masseur werken.⁹ Als ze geen partner hebben en zich beperken tot traditionele massage zouden ze over een tewerkstellingsvergunning krachtens de WAV (Wet Arbeid Vreemdelingen) moeten beschikken. Die wordt echter alleen afgegeven als de werkgever hard kan maken dat er in heel Europa geen geschikte kandidaat voor de functie van Thaise masseuse te vinden valt. Dit betekent dat de werkgever in alle landen van de Europese Unie advertenties moet hebben gezet en alle netwerken moet hebben geactiveerd. Wij veronderstellen echter niet dat de eigenaren van de salons al die kosten voor advertenties in buitenlandse kranten hebben gemaakt. Maar er zijn nog meer eisen. De werkgever moet door middel van een contract bewijzen dat de kandidaat onder even goede voorwaarden werkt als een Europeaan in eenzelfde functie. Bovendien moet de werkgever aantonen dat de werknemer behoorlijk is gehuisvest. Het bivakkeren in een salon of bij familie voldoet echter niet aan die eis. Vooral als de vrouwen recent in Nederland zijn gearriveerd vermoeden wij dat er nogal eens op een toeristenvisum wordt gewerkt. Sommige vrouwen geven dat ook toe. (139 en 91).

91

Een vrouw vertelt dat ze eerst in Nederland is geweest op een toeristenvisum maar dat ze nu een werkvisum heeft voor een jaar. Ze meent ook dat ze met deze vergunning in de prostitutie kan werken. De vrouw woont bij een Nederlandse man en heeft in Thailand een echtgenoot waarvan ze niet wil scheiden. Het liefst wil ze in Nederland blijven.

Wij hebben twee vrouwen uit België gesproken. (93, 96) Ze meenden dat ze legaal in Nederland konden werken. Maar dat kan alleen als ze de Belgische nationaliteit hebben. Bij verblijf op grond van een Belgische partner, is legaal in Nederland werken niet mogelijk. De vrouwen zelf verklaren die overloop naar België uit het feit dat er minder controle is dan in de trein naar Duitsland. In twee bedrijven (80) en (7) is er sprake van een vrouw uit de Filippijnen die de gelederen zou gaan versterken. Een van deze vrouwen zou de seks voor haar rekening nemen, omdat de Thaisen in die salon daar niets voor voelden.

Vrouwen die niet de juiste papieren hebben, lopen het risico terecht te komen in slavernij achtige omstandigheden.

Mensenhandel

Wanneer een vrouw vlak na haar aankomst in Nederland aan het werk is gegaan in een massagesalon, kan dat een signaal van mensenhandel zijn.¹⁰ In bedrijf 124 bijvoorbeeld werkte een vrouw die nog maar net twee weken in Nederland verbleef. Hoeveel dagen van die twee weken ze al werkte, weten we niet, maar het is wel vreemd dat je als toerist meteen aan de slag gaat, zonder eerst je nieuwe omgeving te verkennen. Een vrouw uit bedrijf 13 was ook pas gearriveerd. Zij was analfaabeet. In dat geval is het onwaarschijnlijk dat zij de hele

⁹ Krachtens lid 3 uitvoeringsbesluit WAV mag er nooit een werkvergunning voor seksuele dienstverlening worden afgegeven.

¹⁰ Zie de lijst signalen mensenhandel van de politie

papierwinkel om naar Nederland te komen zelf heeft geregeld. In deze zaak zagen we ook een vrouw met blauwe plekken op haar armen.

Op hookers.nl is een klant actief die goed op de hoogte is van de situatie van Thaise vrouwen.

De klant op hookers:

Ik wil er nog even bij vermelden dat ik ook een blik heb mogen werpen op het mensenhandel traject. De mensen die ervoor zorgen dat de vrouwen voor veel geld (10-25.000 euro) naar Nederland worden vervoerd waar een Nederlandse 'partner' wacht. Veelal een lokale loser c.q. drop out met een predatorische instelling.

Volgens de onderzoekster Suksomboon maken vrouwen nog steeds grote schulden voor hun komst naar Nederland.

De dames weten dat mensenhandel bestaat en het komt nogal eens ter sprake, vooral als iets wat elders gebeurt. In bedrijf 135 vertelden ze bijvoorbeeld dat Thaise vrouwen in Zwitserland en Duitsland als toerist tot prostitutie waren gedwongen.

Een enkeling geeft ook toe zelf in een ver verleden via kanalen van mensenhandel naar Nederland te zijn gehaald.

145

De eigenaresse zei dat zij elf jaar geleden via een agentschap naar Nederland was gekomen. Ze moest 80.000 gulden afbetalen. Al het geld dat ze verdiende ging naar dit agentschap. Totdat ze afbetaald had kon ze alleen wat eten kopen en de slaappleaats vergoeden. Een andere vrouw in ditzelfde bedrijf dat ze de laatste tien jaar 60.000 gulden had moeten afbetalen.

Ook vrouwen die gespecialiseerd zijn in traditionele Thaise massage kunnen met mensenhandel in aanraking komen.

5

De vrouw werkte in Thailand als professionele traditionele Thaise masseuse. Ze gaf ook les en ze heeft zo een Surinamer uit Nederland leren kennen. De vrouw had ernstige nierproblemen en hij stelde voor haar te helpen en naar Nederland te halen voor een operatie. De twee zijn getrouwd en naar Nederland gekomen. Ze waren blij en gelukkig en de man liet haar wel eens een papiertje tekenen. Hij maakte haar wijs dat hij hier geen geld kon lenen omdat hij uit Suriname kwam. Na twee jaar kwam de vrouw erachter dat de man, een agressieve drugverslaafde, haar flink had voorgelogen. Het huwelijk strandde en het kwam tot een echtscheiding. De vrouw bleef met een schuld van 40.000 euro zitten. De vrouw moest iets en is gaan kijken wat ze met de massage kon doen. Haar diploma wordt in Nederland niet erkend. De vrouw wil graag therapeutisch werken en dat kan niet in Nederland. Om geld te verdienen heeft ze ook in salons gewerkt waar seks mogelijk was. Ze kon hier eigenlijk niet tegen. Als een man haar aanraakt wordt ze boos.

Dwang om in de prostitutie te werken is de klassieke interpretatie van het begrip mensenhandel. Dat werken onder omstandigheden die lijken op slavernij een belangrijke component van het delict is, wordt licht vergeten. (Artikel 273 F Wetboek van Strafrecht) Men heeft nog steeds de neiging degenen die wel in de prostitutie willen werken maar protesteren tegen de schending van hun mensenrechten als geen echte slachtoffers van mensenhandel te zien. De moderator van het Thaise massageforum zit ook in dit kamp. Hij schrijft:

Op zich is het een goede zaak als 'mensenhandelaars' hard aangepakt worden.
Helaas is het echter vaak zo dat justitie niet goed naar de achterliggende feiten kijkt..

Het komt nogal eens voor (lees: meestal) dat Thaise meisjes, welke reeds een lang prostitutie/barverleden in Thailand hebben, ZELF via familie/kennissen in contact komen met iemand die wel garant wil staan, zodat ze -doelbewust- naar Nederland kunnen om zich daar te prostitueren...

Als zo'n dame dan opgepakt wordt, komt ze met 'n heel zielig verhaal.

De exploitant van de salon/club wordt vervolgens gearresteerd, en justitie haalt dan alles uit de kast om hem/haar bij de rechter neer te zetten als 'n gewetenloze crimineel die arme meisjes in 't buitenland ronselt om ze in Nederland uit te buiten... De politie zorgt direct voor een gespecialiseerde advocaat en een tijdelijke verblijfsvergunning (artikel B-9 procedure) en de (uitgekookte) dame wordt gepresenteerd als een zielig weerloos slachtoffer van vrouwenhandel.

En zodra de rechtszaak voorbij is... gaat 'het 'arme slachtoffertje' ineens niet terug naar Thailand, want in de tussentijd heeft ze al snel een 'vriend' geregeld die voor een permanente verblijfsvergunning zorgt.

Zodra die binnen is, gaan ze onmiddellijk -legaal- aan 't werk in een erotische massagesalon of sexclub...

De mensen van het gerechtelijke apparaat in ons land blijken helaas vaak totaal geen kennis te hebben (of te willen nemen) van de werkelijke achtergronden; zij gaan enkel af op de verhalen die ze van de aanklager en de advocaat van het meisje te horen krijgen, en de verdediging wordt meestal niet echt serieus genomen.

Ik ben zeker wel van mening dat kwaadwillende mensen keihard dienen te worden aangepakt, maar dat betekent dus ook dat als blijkt dat het 'slachtoffer in kwestie' tijdens of na zo'n rechtszaak vrijwillig de prostitutie instapt, zij zonder pardon behoort te worden opgepakt en uit ons land gezet dient te worden !

De druk van thuis:

Foto Putharak

De familie stimuleert de vrouwen vaak een Nederlandse man te zoeken nadat ze hebben gezien dat een gezin in de omgeving het door een huwelijk met een Europeaan het beter heeft gekregen. Dit veroorzaakt ongelijkheid tussen families die wel een vrouw in het westen hebben werken en die dat niet hebben. Door de cadeaus, de video's en foto's die ze meenemen, wekken ze een positief beeld van Nederland. Dit verhindert dat de situatie in Nederland reëel wordt belicht met als gevolg dat de omgeving ook hun dochters aan de westerse man wil

helpen. In dit proces wordt de Thaise man als een onverantwoordelijke, gok- en alcoholverslaafde sukkel afgeschilderd. (Suksomboon)

De wens van de familie speelt een sleutelrol in het migratieproces. De onderzoekster Suksomboon constateert dat de Thaise vrouwen in de salons niet assimileren maar verbonden blijven met hun familie en hun gemeenschap in Thailand. Ze sturen allemaal geld naar huis: 100 tot 700 euro per maand. De families beseffen niet dat de mannen met wie de vrouwen zijn getrouwd meestal geen goedbetaalde banen hebben en dat het leven hier duur is. Veel vrouwen moeten geld lenen om de schone schijn op te houden. Ze doen nogal eens alsof de echtgenoot geld naar het land van herkomst stuurt en maken zelf het geld over om zo de familie voor te spiegelen dat ze een goede echtgenoot hebben.

De betrokken klant memoreert op hookers.nl dat veel vrouwen op hun zestiende al zijn uitgehuwelijkt en nogal eens door hun niet zelden alcoholische man worden verlaten. De zonen worden voorgetrokken, er moet flink worden betaald voor hun periode als monnik, zodat het gezin een hogere sociale status krijgt.

De klant (enigszins ingekort) :

'Gelukkig is er altijd wel een 'goede vriendin' in de buurt die in Europa in 'the business' veel geld verdient. En daarmee haar familie een hogere status heeft bezorgd. Mannen die willen zorgen voor een verblijfsvergunning in ruil voor sex en/ of geld zijn er genoeg te vinden. Die status voor de familie

overigens in de materialistische vorm; auto's, bromfietsen, tv's, DVD spelers, feesten, inwijdingen in het boeddhisme voor je zoon(s) en broer(s), fatsoenering of nieuwbouw van het huis van je ouders en naaste familie. En als er vragen worden gesteld waar deze plotselinge welvaart aan te danken is weet niemand wat die verdwenen dochter of moeder aan het doen is. Imago is #1... Men praat er niet over. En dan zitten ze in Nederland; in een privéhuis in de kern doodongelukkig, neigend naar (beginnende) depressiviteit, ondanks de boeddhistische overtuiging soms neigend naar zelfmoord of al een aantal pogingen daartoe ondernomen.

Cafe in Rotterdam

Zowel de Thaise veldwerkster als onderzoekers bevestigen dat de meeste Thaise vrouwen die in de salons werken uit het Noordoosten van Thailand komen, een saai en droog gebied waar men rijst verbouwt maar ook flink bijverdient met drugshandel.¹¹ Veel vrouwen gaan uit deze regio naar Bangkok om werk te zoeken.

Echtgenoten

Volgens de Thaise veldwerksters dromen veel Thaise vrouwen ervan een goede echtgenoot te huwen. Die droom komt helaas zelden uit.

Twee vrouwen waren weduwe geworden. Een van hen had tot de dood van haar man als huisvrouw geleefd.

13

Haar man een Nederlander is al geruime tijd dood en het leven zonder hem valt de vrouw zwaar. Haar man zorgde voor het geld, de administratie e.d. en zij voor het huishouden. Nu moet ze alles zelf doen. Ze is een tijdje terug gegaan naar Thailand maar dat was het ook niet. Bovendien zijn haar kinderen over vijf jaar volwassen en tot die tijd wil ze hier zijn. Haar dochter vindt het vreselijk dat ze in een massagesalon werkt. Ze is ver van huis gaan werken omdat ze bang is bekenden tegen te komen.

Een vrouw vertelde verdrietig dat haar Nederlandse echtgenoot in Thailand is gebleven omdat hij Nederland te koud vond. (148) Hun zoontje is bij hem gebleven, maar mevrouw moest terug om geld voor een tractor te verdienen.

Het is ook pijnlijk te moeten ervaren een serie-echtgenote te zijn:

99

Toen de vrouw vorige maand in Thailand was kreeg ze een telefoontje van haar man uit Nederland. Ze hoefde niet meer terug te komen want hij had een andere Thaise. De vrouw heeft nu geen geld en logeert bij een man die zegt dat ze langer mag blijven als het goed gaat. Ze kennen elkaar niet echt goed. In Thailand heeft de vrouw een kind waar geld naartoe moet en ook de familie verwacht een bijdrage. De vrouw kan niet stoppen met werken. Onlangs heeft ze een abortus gehad. Ze weet niet wat ze moet doen. Ze is drie jaar getrouwd geweest en ze wil niet terug naar Thailand.

Huiselijk geweld is ook genoemd. (7) Een andere echtgenoot zouden wij een pooier noemen:

135

¹¹ Ook Suksomboon bevestigt dat veel Thaise migranten in de salons uit dit gebied afkomstig zijn.

Zij was met een Nederlandse man getrouwd. Zij wilde niet in de prostitutie werken, maar hij vond het wel zo fijn als ze dat wel zou gaan doen. Zij werd pas aan haar man voorgesteld toen ze al in Nederland was. De vrouw laat een trouwfoto zien. Ze woont nog bij haar man. Een paar andere mannen hadden haar ringen gegeven. Haar man is erbij als ze contact maakt met andere mannen. Ze maken hen wijs dat haar man haar zwager is. Ze verdient er dus bij als betaalde *girlfriend*. Dat doet ze kennelijk in Amsterdam en de mannen geloven grif dat haar man de zwager is. Ze vindt zichzelf slecht maar wil niet stoppen.

Volgens Suksomboon verwachten Thaise vrouwen ook van hun Nederlandse echtgenoot dat hij een vrije seksuele moraal heeft en dat hij daarom toestaat dat zij in de salon bijverdienen. Veel vrouwen zijn van de eerste Nederlander gescheiden en hebben een nieuwe partner. Een enkeling ontmoet haar nieuwe echtgenoot in de salon:

4

Het was een ambtenaar die bij haar op controle was geweest. Op een dag stond hij voor de deur voor een massage. Ze hebben anderhalf jaar een LAT-relatie gehad. De man wilde niet voor de vrouw betalen toen ze samen naar Thailand gingen en dit was een breekpunt. Nederlandse mannen zijn gierig en zorgen niet goed voor hun vrouw zo luidde haar conclusie.

Overigens is de verwachting dat de gehele schoonfamilie in het land van herkomst moet worden onderhouden een twistpunt in veel relaties van een migrant(e) met een Nederlander (se). De nieuwe vriend is ook niet altijd bepaald de prins op het witte paard.

99

De vrouw is sinds een jaar gescheiden en heeft nu een vriend. Hij heeft een dochter die haar niet in huis wil hebben. De man is gokverslaafd en doet weinig meer dan haar naar of van het werk te vervoeren.

Andere vrouwen geven aan wel gelukkig met hun partner te zijn.

35

De vrouw in deze salon rijdt auto, heeft een nieuwe partner en heeft het goed naar haar zin. Ze ziet zichzelf echter als een uitzondering.

LEEFOMSTANDIGHEDEN

Aangezien veel vrouwen niet alleen in de salon wonen maar er ook werken, lopen de werken leefomstandigheden door elkaar heen. (114, 135) De veldwerkers:

Ik zet niet meer in het verslag dat de vrouwen zitten te eten, net gegeten hebben of een maaltijd aan het bereiden zijn. We zien ze alleen maar kaarten, kijken naar Thaise soaps op de televisie, handwerken en eten. Of ze liggen onder een deken te slapen. In één bedrijf zaten de vrouwen niets te doen en deden hun mond niet open.

Ze lezen nooit een boek. We hebben de indruk dat ze nauwelijks buiten komen. Ze maken over het algemeen hele lange dagen. Ze doen nooit toeristische dingen in Nederland.

De meeste Thaise masseuses slapen in de salon en brengen hun vrije tijd vaak door bij collega's in andere salons. (98, 112, 117)

We hebben slechts één vrouw gesproken die met haar auto naar haar werk komt. Zij is de enige van wie wij weten dat ze een reguliere baan heeft gehad. Een tweede vrouw kreeg scholing voor ander werk (113) Voor zover ze niet in de salon slapen, lijken de meeste vrouwen zich echter niet zelfstandig te verplaatsen. Soms brengt de bedrijfsleider hen naar huis, soms een 'vriendin' van het bedrijf. (93)

Het is een kleine wereld met veel sociale controle. 'We zijn tevreden, we praten veel samen en we kijken graag naar (Thaise) televisiezenders', zo zeggen de vrouwen. Ze presenteren hun situatie als een zelfgekozen isolement. Het idee een inburgeringscursus te moeten gaan volgen is voor velen een schrikbeeld. Een enkele keer treffen we iemand die goed Nederlands spreekt. (35). Soms kunnen ze zich een beetje redden (112) maar in één bedrijf sprak niemand Nederlands. (92) Een enkeling vindt dat haar collega's meer hun best moeten doen.

35

Volgens haar hebben veel collega's problemen. Hierbij seint ze met haar ogen. Collega's willen niet inburgeren, willen geen Nederlands leren en komen in een isolement. Zij vindt dit niet goed.

Van één vrouw weten ze dat ze wel eens met haar kinderen en een vriendin een dagje uitgaat. (7). In drie gevallen leek er een soort bedrijfsfeest te worden georganiseerd. (121)

Kinderen

Veel vrouwen werken om de kinderen een betere toekomst te geven. Helaas slagen ze daar niet altijd in. Werken ver van huis kan een negatief effect hebben op de achtergebleven kinderen. Ze ontsporen of vervallen tot criminaliteit. Dat vermelden zowel de onderzoekster Suksomboon als de klant, de Thailandkenner. Overigens is dat niet typisch voor de Thaise groep. Bij migranten van andere herkomst wordt dit effect ook vermeld.

Niet alle kinderen zijn in Thailand. De vrouwen hebben soms ook kinderen bij Nederlandse mannen. Enkele vrouwen ontkennen in verband met de kinderen ze dat ze aan erotische massage doen. Een vrouw maakte dagelijks een lange reis met het openbaar vervoer om te voorkomen dat haar kinderen te weten komen waar ze werkt.

Sommige moeders zitten achttien uur per dag bij hun vriendinnen of collega's. Alleen in de bedrijven 13 en 7 zeiden de vrouwen erop te letten dat ze op tijd naar huis gaan om bij hun man en kinderen te kunnen zijn. In bedrijf 122 zagen we op een computerscherm een slapend jongetje. Kennelijk hield de vrouw via de webcam het thuisfront in de gaten. Soms spreekt zo'n kind alleen Nederlands en de moeder alleen Thais. Mogelijk begrijpt het kind Thai maar spreekt het niet. In één zo'n gezin merkten we dat het kind pas ging praten toen de vader thuiskwam.

Een klant die veel contacten heeft met Thaise vrouwen omschrijft het als volgt:

Er worden om überhaupt, fysiek in staat te zijn, te kunnen werken veelal softdrugs gebruikt en/ of medicamenten misbruikt. Prima op te sturen vanuit Thailand en vrij te koop zonder recept. Dat gaat nog wel eens fout want zelfmedicatie door ongeschoolden is vragen om problemen. Niet te vergeten het alcoholmisbruik en het roken. Alles om zich mentaal af te sluiten voor de pijn en stress van dit bestaan. Pijn en stress die worden veroorzaakt door eenzaamheid, de overtuiging dat je werk vanuit je geloofsovertuiging wordt veroordeeld, dat je status in de Thaise samenleving tot 0 is gereduceerd, meestal slecht nieuws van het thuisfront over ontsprekende dochters door het ontbreken van mama en/ of zoons die niets van hun leven maken, ouders of je man die vragen om nog meer geld. En omdat je daartoe van huis uit door je cultuur gedwongen bent doe je in het openbaar en op je werk je vrolijke masker op en gedraag je, je als de ideale sexy en promiscue exotische vrouw.

Veel Thaise vrouwen lijken zich in een uitzichtloze situatie te bevinden wat mogelijk een drugsprobleem en/of een gokprobleem in de hand werkt.

Drugs

Een van de vrouwen uit de salons gaf het bestaan van een drugprobleem toe.

4

Veel van haar collega's losten dit anders op. Ze kochten happy drug van een klant of dealer om zo te ontspannen en van de seks te genieten. Dealers deden zich soms voor als potentiële klant en gingen na de deal weer naar buiten. De pillen kostten 25 euro. Soms brachten klanten iets mee. Of je dat voor hun plezier dan wilde slikken.

Dat drugs een rol spelen in de Thaise massagewereld was voor ons een verrassing. De informatie hieromtrent kwam vooral van vrouwen die zich presenteerden als niet-gebruikers. Het zou vooral in bedrijven in Limburg voorkomen waar de vrouwen ziek zijn, aldus een mevrouw uit bedrijf 99.

ya ba, meestal oranje, soms groen

Naast andere drugs wordt veelal *ya ba* gebruikt of methylamfetamine zoals het officieel heet. Het is tien keer zo sterk als speed. Het komt uit Zuidoost-Azië en is met enige kennis en de benodigde middelen redelijk eenvoudig te produceren. Alle bestanddelen zijn legaal te verkrijgen. Thailand is de grootste afzetmarkt voor methylamfetamine met zo'n 2,5 miljoen gebruikers. In 2003 bracht de politie naar buiten

dat het op de Nederlandse markt zou gaan komen. Een zoektocht op internet leerde ons dat

gebruikers er paranoia van worden, soms de neiging krijgen zichzelf te verminken of dat het veelvuldig gebruik tot agressie of zelfmoord kan leiden. Op internet is er slechts één Nederlands onderzoek naar het fenomeen te vinden en wel van studenten van een hogeschool die er niet voor terugdeinzen om grove vooroordelen in hun schriftuur op te nemen. Ze schrijven bijvoorbeeld dat Thaise 'hoertjes' het vooral gebruiken in de salons waar ook 'intiem' wordt aangeboden. Voorts beweren ze zonder dit te kunnen staven dat de Japanse georganiseerde misdaad – de yakuza- of andere Aziatische organisaties deze salons beheersen om de distributie regelen. De onderzoekers werkten in opdracht van de politie. We citeren hen:

'Er zijn een aantal indicaties die wijzen op kleinschalig gebruik onder Thaise hoertjes en in de scène van Thaise massagesalons, maar er is geen vaste gebruikersgroep te benoemen. Buiten Nederland is wel sprake van opkomst van methylamfetamine.

In steeds meer grote steden zijn Thaise massagesalons gevestigd. Vele van deze salons zijn inderdaad alleen voor massage, maar enkele worden ook als bordeel geëxploiteerd. Deze bordelen hebben veelal banden met de georganiseerde misdaad, met name de Japanse Yakuza en de Chinese georganiseerde misdaad. Deze georganiseerde misdaad houdt zich bezig met mensenhandel en drugshandel. Waar groepen van deze Aziaten samenkomen wordt gehandeld in Ya ba, een vorm van methyldamfetamine. Tot nu toe wordt er alleen gehandeld in Ya ba binnen deze gesloten groepen. (...) Om het bovenstaande (inburgering van de drugs) tegen te gaan is het van groot belang om de salons, zeker degene die als bordeel fungeren, scherp in de gaten te houden. Ook moet geprobeerd worden om de Aziatische georganiseerde misdaad te onderzoeken en in kaart te brengen. Als dit gebeurd is de kans groot dat zodra de handel in Ya ba buiten de gebruikelijke klantenkring groeit, dit opgemerkt wordt en er ingegrepen kan worden.¹²

Gokken

Gokken was een belangrijk thema in de salons.

99

Veel vrouwen gaan volgens de eigenaresse werken omdat ze geld nodig hebben voor gok- of drugverslaving. Deze vrouwen worden regelmatig binnengehaald, krijgen dan een lening en moeten vervolgens aan het werk voor de afbetaling. Deze vrouwen zijn eerder geneigd onveilige seks te hebben.

De problemen kunnen nogal ernstig worden:

135

De vrouw in pyjama woont al twintig jaar in Nederland. Ze is nu gescheiden. Zij zegt 400-500 netto per week te verdienen. Al haar geld gaat op in het casino. Zij kon lenen van het casino en vergokt in haar eentje zo'n 300 euro per week. Al met al heeft ze 50.000 -60.000 euro in het casino erdoor heen gedraaid.

In twee bedrijven zagen we dat de vrouwen voor geld zaten te spelen. (148 en 36) Bedrijf 13 was door een vorige eigenaar geheel vergokt. We weten ook niet of dit gokgedrag een gevolg is van het werken in de salon of juist de reden vormt om er te gaan werken. Wij kunnen niet bepalen of de goklust van Thaise vrouwen in Nederland een cultureel bepaald fenomeen is of als een wanhopige poging om een beter leven te krijgen moet worden gezien, of beide. In de Thaise dorpscultuur liggen lenen en gokken namelijk dicht bij elkaar.¹³ Er is altijd een noodzaak om geld te lenen voor bijvoorbeeld voor een huwelijk of omdat de opbrengst van de oogst nog niet binnen is. Naarmate de welvaart stijgt, wordt er meer geleend. Dit komt doordat bijvoorbeeld de aankoop van land duurder wordt. Men leent in de eerste plaats van familie, maar ook van een bank of van particulieren die van geld uitlenen een beroep maken. De deskundige Steinwand onderscheidt daarnaast twee informele systemen. Vooral vrouwen met een beetje geld verenigen zich in groepjes van 10-12 personen in het Lenshare systeem. (Len= Thais voor spelen). Ze stoppen maandelijks geld in de pot en doen daar eens per maand een geheim bod op. De hoogste bieder krijgt de pot.¹⁴ Het tweede systeem bestaat uit gokkringen waar vooral mannen met weinig geld deel van uitmaken. Zij vormen groepjes die voor kleine bedragen gokken.

Terug naar Thailand?

---

¹² Stefan Boer en Oscar Lengkeek.

¹³ Zie de geschriften van Dirk Steinwand.

¹⁴ Ook in de Dominicaanse Republiek hanteert men een dergelijk systeem: de san.

Sommige vrouwen gaan geregeld op vakantie naar Thailand. Anderen willen of kunnen niet vaak gaan, zoals de vrouw met gokschulden. (135) Een tweede vrouw bracht voorheen zes maanden per jaar in Thailand door, maar nu komt ze er nauwelijks meer. (121) Een derde was blij dat ze eindelijk na vijf jaar weer naar haar familie kon. (7)

Een vrouw uit bedrijf 13 is voor een tijd teruggegaan naar Thailand maar kon daar niet meer aarden. Ze wilde in Nederland

blijven tot haar kinderen over vijf jaar volwassen zijn. Twee eigenaressen hebben hun zaak verkocht en hebben zich voorgoed in Thailand gevestigd. (89)

Oorzaken van de slechte situatie van Thaise vrouwen

Aan het begin van het project viel het al op dat de vrouwen de brandende vraag hadden: "Hoe maken we het de eigenaresse naar de zin?" Ze stelden zich loyaal op ten opzichte van de baas en betoonden hem/haar ook dankbaarheid voor de mogelijkheid geld te verdienen en eventueel de woonruimte. Het 'voor wat hoort wat' systeem dat door antropologen wel als patronage is aangeduid zou een kenmerk van de Thaise cultuur zijn.

De druk om geld te sturen naar de familie levert veel stress op. Dat geldt trouwens voor alle migranten uit arme streken.

Foto gemaakt door Som

Veel Thaise vrouwen in de salons, uitzonderingen daargelaten, hebben geen perspectief, spreken nauwelijks Nederlands en staan onder druk van de familie. Sommigen nemen hun toevlucht tot gokken en drugs. (3 salons) Het feit dat de eerste generatie Thaise vrouwen die geen aangifte van mensenhandel heeft gedaan aan haar lot is overgelaten, heeft deze perspectiefloze situatie in de hand gewerkt.

Aanbevelingen

Een van de eerste aanbevelingen komt van de vrouwen zelf. Zij willen een poster waarop staat dat mannen de grenzen van de vrouwen moeten respecteren en niet alleen maar in de salon mogen komen om te blowen.

Een vervolg op ons project lijkt ons belangrijk. Dit zou kunnen bestaan uit aanvullend veldwerk, een telefonisch informatienummer en het organiseren van aanbod op de

geconstateerde problematiek, ingebed in het op gang brengen van bewustwording van de vrouwen van hun rechten en mogelijkheden in de Nederlandse samenleving. Deze inburgering zal moeten starten met taalcursussen. Bijvoorbeeld door een Thaise vrouw kleinschalig Nederlandse les te laten geven en via haar de toegang tot de Nederlandse samenleving gemakkelijker te maken. Daarnaast is het de moeite waard om te onderzoeken of een zelfhulpgroep voor Thaise gokverslaafden haalbaar is. Gezien de leeftijd van veel vrouwen in het project is informatie over oudedagsvoorzieningen ook geen overbodige luxe.

De Rode Draad heeft een aantal ernstige misstanden geconstateerd op het gebied van arbeidsverhoudingen en arbeidsomstandigheden. Uit de beschrijving van de situatie waarin de vrouwen zich bevinden zal het duidelijk zijn dat zij geen klachten formuleren om die vervolgens aan de Arbeidsinspectie voor te leggen. Gezien de omstandigheden waarin de vrouwen werken, menen wij dat de Arbeidsinspectie een actieve houding zou moeten aannemen bij het opsporen en aanpakken van misstanden, zoals onderbetaling, lange werktijden en slechte werkomstandigheden.

Literatuur

Steinwand, Dirk, *Moneylending and Modern Times, Informal credit in Thailand in Financial Landscapes Reconstructed*, ed. F.J. Bonman en Otto Hospes, een online publicatie onder auspiciën van het Mansholt en Ceres instituut.

Suksomboon, Panitee, *Remittances and Social Remittances*, een publicatie van het International Institute for Social Studies in Den Haag.

L. Brussa in *Beroep Prostituee*, Utrecht, 1987.

SAMENVATTING

De aanleiding van het project

De Stichting De Rode Draad, informatiecentrum voor prostituees, stutte tijdens haar veldwerkactiviteiten op een toenemend aantal Thaise massagesalons. Met de vrouwen die daar werkten konden onze Nederlandse veldwerksters nauwelijks contract krijgen. Daarop is een projectvoorstel geschreven om via bezoeken aan deze salons de vrouwen in hun eigen taal te benaderen en meer te weten te komen over hun werk- en leefomstandigheden en hun wensen hieromtrent. Dankzij een subsidie van de Directie Emancipatie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap kon de Stichting dit project gedurende één jaar, van augustus 2007 tot augustus 2008 uitvoeren.

Foto S.Bokelman

Inleiding

In Nederland is er een kleine markt voor traditionele Thaise massage. De Thaise werkers in de bedrijven waar dit wordt geboden kunnen daaruit een redelijke inkomen betrekken. In sommige traditionele bedrijven leveren de vrouwen voor eigen rekening ook een vorm van erotische dienstverlening die zij niet als 'seks' zien. De meerderheid van de Thaise salons levert wel erotische massage.

Tot 2005 kwamen we vooral

in Rotterdam een concentratie van Thaise salons voor erotische massage tegen. Het viel ons op dat er veel oudere Thaise vrouwen werkten.

In 2005 merkten we tijdens veldwerk dat er in Nederland veel Thaise salons waren bijgekomen. En dat ze ook weer snel verdwenen. Als we al binnen mochten, en niet het gebruikelijke 'Baas niet hier' te horen kregen, konden we weinig uitrichten omdat we de taal niet spraken.

Een enkele keer kregen we de vrouwen dankzij een Thaise vrijwilligster aan de praat over hun werkomstandigheden. Zo vertelden de vrouwen dat ze een arbeidscontract voor 15 uur hadden maar wel de hele week in de zaak aanwezig waren. De fooien moesten het gebrek aan verdiensten compenseren.

De vrouwen hadden eigenlijk maar twee vragen:

- Hoe kun je mijn baas helpen?
- Hoe moet het verder als ik te oud ben voor dit werk?

De wereld van de salons

Op grond van onze bezoeken schatten we dat er zo'n 400 Thaise vrouwen in deze branche in Nederland werken. Op een enkele vrouw van een jaar of twintig na zijn ze allemaal boven de dertig of nog ouder.

We hebben 63 salons door het hele land heen bezocht. Bij acht bedrijven kwamen we vooral door toedoen van de eigenaar of de bedrijfsleider niet verder dan de voordeur.

Aan de hand van websites, ons eigen adressenbestand en krantenberichten beschikten we over een lijst met 150 bedrijven. Wij kunnen echter niet garanderen dat die lijst volledig is. Ook het Thaise internetforum waar klanten en exploitanten van Thaise salons informatie uitwisselen had niet alle adresgegevens.

De Thaise massagewereld is hevig in beweging. Bedrijven worden gesloten en andere gaan weer open, soms onder een andere naam en met een andere eigenaar. Dit heeft verschillende oorzaken: het gemeentebestuur, acties van de politie en overmacht zoals overvallen.

Zes salons waren na bedreigingen of een roofoverval gesloten. (Een zevende salon is na een overval in bedrijf gebleven) en vier hadden te kampen gehad met brand.

Voor het Nederlandse beleid is het signaal dat er seksuele dienstverlening plaatsvindt cruciaal om te bepalen of een bedrijf al of niet een seksinrichting is. Ook als de klant handmatig tot een hoogtepunt wordt gebracht ("happy ending") is zo'n bedrijf volgens de Nederlandse wet een prostitutiebedrijf en moet als zodanig een vergunning aanvragen. Dat geldt ook voor zaken waar vrouwen aan *Body to Body* doen (B2B), een vorm van massage waarbij de masseuse geheel of gedeeltelijk ontkleed tegen het lichaam van de klant gaat liggen. De dames zelf maken strikt onderscheid tussen seks, wat ze ook wel 'intiem' noemen en een handmatig hoogtepunt, wat volgens hen geen seks is. Veel bedrijven zijn mengvormen, dat wil zeggen men doet zowel massage als seks.

De slechte verdiensten en de zwaarte van het massagewerk zijn oorzaken dat vrouwen overgaan tot seksuele dienstverlening. De druk vanuit de klanten die menen dat de vrouwen beschikbaar zijn voor seksuele dienstverlening omdat ze uit het land van de seksreizen komen, speelt mogelijk ook een rol. Ook al heeft een bedrijf een vergunning als

seksinrichting, dan zijn de vrouwen niet altijd bereid tot 'intiem', dus tot seks.

Voor veel gemeenten is het vermoeden van seksuele dienstverlening al reden om zo'n salon een vergunning te weigeren. Overigens vormt de stad Groningen daarop een uitzondering: de (erotische) massagesalons vallen daar niet onder het prostitutiebeleid.

Dit alles geeft veel onduidelijkheid en mogelijk worden salons ten onrechte geweerd. In andere gevallen hebben de salons te kampen met het beperkte aantal vergunningen voor seksbedrijven.

De politie grijpt ook in als de vrouwen niet de juiste papieren hebben.

In andere gevallen zijn er boetes uitgedeeld omdat de werknemers niet de juiste papieren hadden.

Wij hebben de indruk dat de meeste vrouwen op grond van verblijf met een Nederlandse partner legaal in de salons werken. Wanneer ze die status niet hebben,

mogen ze sowieso niet als erotische masseur in dienst zijn. Als traditionele masseur hebben ze een

Een van de mooiere salons

werkvergunning nodig. Die is heel moeilijk te verkrijgen. Vooral als de vrouwen recent in Nederland zijn gearriveerd vermoeden wij dat er nogal eens illegaal op een toeristenvisum

wordt gewerkt. Enkele salons waren door de politie gesloten in verband met drugshandel of mensenhandel.

Mensenhandel

Vrouwen die niet de juiste papieren hebben lopen het risico terecht te komen in slavernijachtige omstandigheden. Een enkeling geeft ook toe zelf in een ver verleden via kanalen van mensenhandel naar Nederland te zijn gekomen. Ook vrouwen die gespecialiseerd zijn in traditionele Thaise massage kunnen met mensenhandel in aanraking komen. Nog steeds maken vrouwen grote schulden voor hun komst naar Nederland.

Dwang om in de prostitutie te werken is de klassieke interpretatie van het begrip mensenhandel. Leken hebben nog steeds de neiging degenen die wel in de prostitutie willen werken maar wel protesteren tegen schending van hun mensenrechten als geen echte slachtoffers van mensenhandel te beschouwen.

Dat werken onder omstandigheden die lijken op slavernij, een belangrijke component van het delict is, wordt licht vergeten. (Artikel 273 F Wetboek van Strafrecht). Het is niet gemakkelijk om te bepalen of het in sommige salons alleen om slavernij-achtige omstandigheden gaat of ook om dwang tot het verrichten van seksuele handelingen. Het is immers niet altijd duidelijk of de dames in de salons wel aan seksuele dienstverlening doen.

Teneinde te bepalen of er sprake is van 'slavernijachtige' omstandigheden moeten de werkomstandigheden, de werktijden en de verdiensten onder de loep worden genomen. De arbeidsrelatie, dat wil zeggen de relatie tot de baas is hierin van cruciaal belang.

De werkomstandigheden

De eigenaar is in veel gevallen een Nederlander. Hij is niet altijd in de salon. Zijn taken worden vaak waargenomen door een 'mamasan', een soort bedrijfsleidster.

In het geval dat een stel samen een bedrijf runt, lijkt de vrouwelijke helft zich vooral bezig te houden met de praktische zaken en het schoonmaakwerk.

Familierelaties spelen een grote rol in de koop en verkoop van salons en in het personeelsbeleid. Soms is een Thaise vrouw de eigenaresse die we wel regelmatig in de salon aantreffen.

We hebben gemerkt dat veel Thaise eigenaressen door taalproblemen en een geringe kennis van de Nederlandse wetten in hun bedrijfsvoering worden gehinderd. Als ze al strijd leveren met Nederlandse gemeenten laten ze dat aan anderen over.

Bepaalde lieden maken misbruik van dit gebrek aan kennis. Zo vraagt één boekhouder duizenden euro's voor betrekkelijk eenvoudige diensten. En een exploitante van een inmiddels gesloten bedrijf betaalde zwart een woekerhuur aan een tussenpersoon.

Gezien hun leeftijd, en ook incidenteel hun verhaal, veronderstellen we dat sommige eigenaressen tot de eerste generatie Thaise vrouwen behoren die in de vorige eeuw ernstig werd uitgebuit.

In de jaren tachtig werden deze vrouwen zichtbaar in de Nederlandse prostitutie. Dit kwam door de opkomst van het sekstoerisme, vooral naar Thailand. Na afloop van de Vietnamoorlog zocht men een nieuwe bestemming voor de rust en recreatievoorzieningen - lees *Red Light Districts* - die voor Amerikaanse militairen in Thailand in het leven waren geroepen. Daar werden de eerste Thaise

vrouwen voor de Europese seksindustrie gerekruteerd. Reeds in 1976 werden de eerste Oosterse 'verwenprinsessen' in Nederlandse seksclubs aan het werk gezet. Het is de vraag of de exploitanten uit dit tijdsgewricht nog steeds in bedrijf zijn. Is er op het gebied van uitbuiting iets veranderd?

'Ik werk parttime, dat wil zeggen vijf dagen per week van tien uur 's morgens tot zes uur 's avonds, zei een vrouw tegen onze veldwerkers. Fulltime werken blijkt een werkweek van 78 uur te behelzen.

De leiding van veel massagesalons beweerde bij hoog en bij laag dat de vrouwen konden komen en gaan wanneer ze wilden. Volgens ons betekende dit dat zij konden kiezen tussen een werkdag van 10.00 uur tot 23.00 uur of een van 11.00 tot 24.00 uur.

Krijgen de vrouwen die uren ook uitbetaald? Het antwoord op die vraag ligt in de wijze van betaling: per uur of per klant? En indien het laatste het geval is: komen er wel voldoende klanten om zo'n lang verblijf in een salon te rechtvaardigen? De omstandigheden in de salons duiden naar onze overtuiging op dienstverbanden, dus dan zouden de vrouwen in loondienst moeten werken.

De wijze waarop loondienst is ingevoerd is in veel Thaise massagebedrijven niet in de haak. Het zijn over het algemeen regelingen die in strijd zijn met de flexwet. Wij vermoeden dat vrouwen op grond van hun arbeidsverleden bij één bedrijf (ze werken bijvoorbeeld meer dan drie maanden gedurende twintig uur per week) recht hebben op een vaste aanstelling. In dat geval moet er ook het wettig minimum loon worden betaald als er geen klanten zijn.

Bij nuluren contracten gaat uitbetaling in veel salons pas spelen wanneer er een klant binnenkomt, wat ook niet mag. De aanwezigheid van de vrouw is immers voldoende om de urenteller te laten lopen. Daar komt nog bij dat er weinig klandizie is. In veel salons komen slechts twee, drie klanten per dag.

Volgens onze berekeningen moeten veel vrouwen in de salons het met een bruto uurloon van drie tot vijf euro stellen. Dit is ook het geval bij de bedrijven die met het zogenaamde opting-in systeem werken: een regeling voor de arbeidsrelaties die door de belastingdienst ook op de erotische branche van toepassing is verklaard als alternatief voor loondienst. Ook deze regeling wordt in veel bedrijven gebrekkig nageleefd.

Leefsituatie

Aangezien veel vrouwen niet alleen in de salon werken maar er ook leven, lopen de werk- en leefomstandigheden door elkaar heen. Veel Thaise masseuses slapen op het werk en ze brengen hun vrije tijd vaak door bij vriendinnen en collega's in andere salons. Ze komen amper buiten.

Het is een kleine wereld met veel sociale controle. 'We zijn tevreden, we praten veel samen en we kijken graag naar (Thaise) televisiezenders', zo zeggen de vrouwen. Ze presenteren hun situatie als een zelfgekozen isolement. Het idee een inburgeringscursus te moeten volgen is voor velen een schrikbeeld. Ze willen geen Nederlands leren en spreken het over het algemeen nauwelijks of helemaal niet.

In de veronderstelling dat de vrouw met een rijke Nederland is getrouwd, zet de familie haar onder druk cadeau te sturen en financiële ondersteuning te bieden. Vaak komt het idee zo'n rijke westerling te zoeken uit de omgeving of uit de eigen familie. Maar die 'rijke' Nederlander is in sommige gevallen een gokverslaafde, een drugverslaafde of een pooier. En nog steeds moeten hoge bedragen worden betaald voor de bemiddeling voor een huwelijk met zo'n 'begerenswaardige' Nederlander. En als er na een echtscheiding een nieuwe prins op het paard langskomt, dan is hij meestal niet bereid een hele familie in Thailand te onderhouden. Het werken in het buitenland kan een negatief effect hebben op achtergebleven kinderen. Ze ontsporen of vervallen soms tot criminaliteit. Maar niet alle kinderen wonen in Thailand. De

vrouwen hebben soms ook kinderen bij Nederlandse mannen. Hoe moeten die moeders communiceren met hun kinderen die geen Thai spreken?

De meeste vrouwen in de salons lijken zich in een uitzichtloze situatie te bevinden die mogelijk het gok- en drugsprobleem in de hand werkt. Dat drugs een rol spelen in de Thaise massagewereld was voor ons een verrassing. De informatie daarover kwam vooral van andere vrouwen die zich presenteerden als niet-gebruikers. Naast andere drugs wordt ya ba gebruikt. Het heet officieel methylamfetamine. Het is tien keer zo sterk als speed. De herkomst is te herleiden naar Zuidoost -Azië. Het komt vooral uit Birma en is met enige kennis en de benodigde middelen redelijk eenvoudig te produceren. Alle bestanddelen zijn legaal te verkrijgen.

Gokken was ook een belangrijk thema in de salons. Zo had één eigenaresse haar salon vergokt. Ook anderen verspeelden grote bedragen. We weten niet of dit gokgedrag een gevolg is van het werken in de salon of juist de aanleiding vormde om er te gaan werken.

Mede daardoor hebben de vrouwen nauwelijks geld om terug naar Thailand te gaan. Sowieso hebben vrouwen die al wat langer in Nederland zijn het aantal bezoeken aan Thailand drastisch teruggebracht. Niet alle vrouwen kunnen daar nog aarden.

Oorzaken en oplossingen

Aan het begin van het project viel het al op dat de vrouwen als brandende vraag hadden: “Hoe maak ik het de eigenaresse naar de zin?” Ze voelen zich afhankelijk van de baas. ‘Voor wat hoort wat’ is een kenmerk van de Thaise cultuur. Het is een systeem dat door antropologen wel als patronage is aangeduid.

De druk van de familie om geld te sturen levert veel stress op. Dat geldt trouwens voor alle migranten uit arme landen.

Veel van de Thaise vrouwen in de salons, uitzonderingen daargelaten, hebben geen perspectief en spreken nauwelijks Nederlands. Sommigen nemen hun toevlucht tot drugs en gokken.

Het feit dat de eerste generatie Thaise vrouwen die geen aangifte van mensenhandel deed aan haar lot is overgelaten, heeft deze perspectiefloze situatie in de hand gewerkt.

Aanbevelingen

Een van de aanbevelingen komt van de vrouwen zelf. Zij willen een poster maken waarop staat dat mannen zich moeten gedragen en dat ze geen buitensporige eisen aan de masseuses mogen stellen.

Een vervolg op ons project lijkt ons belangrijk. Dit zou kunnen bestaan uit aanvullend veldwerk, een telefonisch informatienummer en het organiseren van aanbod op de geconstateerde problematiek, ingebed in het op gang brengen van bewustwording van hun rechten en mogelijkheden in de Nederlandse samenleving. Deze inburgering zal moeten starten met taalcursussen. Bijvoorbeeld door een Thaise vrouw kleinschalig Nederlandse les te laten geven en via haar de toegang tot de Nederlandse samenleving gemakkelijker te maken. Daarnaast is het de moeite waard om te onderzoeken of een zelfhulpgroep voor Thaise gokverslaafden haalbaar is. Gezien de leeftijd van veel vrouwen in het project is informatie over oudedagsvoorzieningen ook geen overbodige luxe.

De Rode Draad heeft een aantal ernstige misstanden geconstateerd op het gebied van arbeidsverhoudingen en arbeidsomstandigheden. Uit de beschrijving van de situatie waarin de vrouwen zich bevinden zal het duidelijk zijn dat zij geen klachten formuleren om die vervolgens aan de Arbeidsinspectie voor te leggen. Gezien de omstandigheden waarin de

vrouwen werken, menen wij dat de Arbeidsinspectie een actieve houding zou moeten aannemen bij het opsporen en aanpakken van misstanden, zoals onderbetaling, lange werktijden en slechte werkomstandigheden.